JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

Aº. 1861. **Zaturdag, 2 Maart.** **Nº. 18.**

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co., te *Pasarwean* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co. en A. A. RUZETTE; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij W. EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia* .... *f* 12,50.
" " " " *Java* .... " 15,—.
" " " " *Buitenbezittingen* .... " 17,50.
" " " " *Nederland* .... " 22,50.
De betaling geschiedt vooruit.—Brieven **franco.**

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 " " " "
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

Watersnood.

Volgens hier ontvangen berigten, zijn Solo, Djokjokarta, Banjoemaas en andere streken van Java door eene vreeselijke ramp getroffen. Velen zijn door die overstrooming omgekomen, en bijna allen van alles beroofd. Thans reeds, nu nog geen bijzonderheden bekend zijn, wordt de schade onberekenbaar genoemd, en de latere berigten zullen deze treurige waarheid bevestigen. De pligt der menschelijkheid vordert, dat wij, die verschoond zijn gebleven van zulke rampen, van het onze bijdragen tot leniging van den nood der ongelukkigen. De ondergeteekenden verklaren zich gaarne bereid tot het ontvangen en overmaken van wat men mogt willen afzonderen. Zij vertrouwen, dat dit eenvoudig woord voldoende zal zijn, om het doel te bereiken, dat zij zich hiermede voorstellen.

De uitgevers van den Java-Bode:
H. M. VAN DORP.
G. J. C. KOLFF.

Ontvangen ten behoeve van de slagtoffers van den watersnood in Nederland:

Van N. Op.	*f* 12.—
" L. J. W.	" 10.—
" K. & H.	" 25.—
" F. M.	" 10.—
" N. N.	" 10.—
Totaal	*f* 67.—

H. M. VAN DORP.

ADVERTENTIËN.

Aardappelen
van HOBART TOWN.

De ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Woensdag mede verkoopen:

210 ZAKKEN PUIKE AARDAPPELEN

pas aangebragt per ALLETTE van van Diemensland in kleine koopjes voor huiselijk gebruik.
Monsters zijn inmiddels te bekomen.

(661) ABEELEN, DENNISON & Co.

Vendutie
op Woensdag 6 Maart 1861,

wegens vertrek,

voor het Woonhuis van den WelEdG. Heer

MOENS,

in GANG KWINIE door,

VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,

van deneu netten

INBOEDEL,

bestaande uit:

Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Stoelen, Tafels, Canapés, Ledikanten, Consoles, Kasten, matten, porcelein-, Glas- en Aardewerk,

voorts nog:

Bendies, Wagen en Bendiepaarden, Tuigen, etc.

(648)

VENDUTIE
op Donderdag 7 Maart 1861,

wegens vertrek,

voor het Woonhuis van den WelEdG. Heer

FRANTZMANN,

nabij het Monument door

VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,

van eenen zoo goed als nieuwen

INBOEDEL,

bestaande uit:

Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Kasten, Stoelen, Tafels, Ledikanten, Consoles, Knapen, Porcelein-, Glas- en Aardewerk,

voorts nog:

1 Mylord, 1 Span goedgedresseerde Wagenpaarden, Tuigen, enz.

(649)

VENDUTIE.
Op Donderdag den 7 Maart 1861, voor het Commissiehuis van

CASSALETTE & Co.

LIJNWADEN,

Porceleinen Eet en Theeservicezen, wit en met gouden rand, Têtes à têtes, Waschstellen, etc. Wagenbekleedsel en laken, Wagenzweepen en Karwatsen, Imitatie leder, Reistasschen en Porte monnaies, Chitspapier, Toilet en Scheerspiegeltjes, Cassettes, Odeur en Likeurkeldertjes, Reisnecessaires voor Dames en Heeren, Crinolines; Coiffares, Zijden robes, Kant en blonde, bloemen, borduurwol, Zwart fluweel lint.

verder:

Vruchten op Water,

Vruchten, gelée en vruchten sap, Kirsch en Absinthe, Wijn in kisten van 4 dozijn en in oxhoofden dubbeld fust, Champagne, Bourgonje Cognac in Consupmtie en in Entrepot, Azijn in kisten en op fust, geassorteerde Siroop, etc.

en

80 Tobben Staal
25 Vaatjes à 1 pic. Spijkers,

benevens:

25 vaten en kisten ijzeren ketels en pannen, wafelijzers, koperen weegschalen, etc.

en, eindelijk:

100 vaatjes buike boter,
1 Kist Scharen en messen.
70 fraaije Hang- en Staande-Huisklokken, met en zonder koekkoek.

(634)

OP DE VENDUTIE
van den 7 Maart bij

Cassalette & Co.,

zal nog worden verkocht voor rekening van wien zulks zoude mogen aangaan:

4 TAFELS met gebroken marmerbladen en
2 BILLARDTEN met gebroken bladen,
in dien staat gelost uit het schip *Louis Cezard.*

(636)

Executoriale Verkoop.

Op Donderdag den zevenden Maart achttien honderd een-en-zestig des voormiddags ten 11 ure, zal door mij ondergeteekende deurwaarder bij den raad van Justitie te Batavia, voor het commissiehuis van de heeren

CASSALETTE & Co.,

door tusschenkomst van het vendu-departement in het openbaar, tegen de gewone vootwaarden worden verkocht:

Eene steen- en pannenbakkerij, bestaande uit twee steenen ovens en drie bamboezen loodsen, met atap gedekt en Negentien karbouwen,
Twee praauwen,
Een huis van bamboe met atap gedekt;

alles staande en gelegen op het land Pattie, toebehoorende aan de inlanders genaamd *Bassarie* en *Mohamat Sarie* en de inlandsche vrouwen genaamd *Sausa* en *Aissa*, alles ten laste van den arabier *Sech Mohamat bin Awap D'oas*, als geëxecuteerde; en ten behoeve van den arabier *Sech Obiet bin Achamat Abood*, als executant; beide in de Ommelanden van Batavia woonachtig

Verhuur tot 15 Julij 1862, ad ƒ 800,— koper 's jaars aan *Sech Salim bin Awob Abood*.

(635) J. C. DE HEUS.

OP DE VENDUTIE
van den 7 Maart,

BIJ CASSALETTE & CO.,

zal nog worden verkocht,

BN. 184. 1 paar SPIEGELS en
186. 1 „ COURONEMENTS

beschadigd gelost uit het schip **Louis Cezard.**

(655)

VENDUTIE
op Vrijdag 8 Maart 1861,

voor het Commissiehuis van

VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,

VAN DIVERSE

LIJNWADEN,

Tjelees, 40 kisten Spiegels, 10 vaten à 500 Brooden Geraffineerde Suiker wegende 25 pd. ieder, en ten 11 ure precies van het perceel gelegen in Blok O, deel 8, No. 44, Buurt of Wijk Japan, bij de verponding geregisteerd onder No. 5711.

2 Bengaalsche Punkahs.

(651)

VENDUTIE
op Vrijdag, den 8sten Maart 1861,

voor het woonhuis van de WelEd. Heer

J. C. STAAL, op *Goenong Saharie*, achter de Societeit Concordia, door

ABEELEN, DENNISON & Co.,

van netten en goed onderhouden

MEUBELEN,

als:

Kasten, Stoelen, Tafels, Canapés, Ledikanten, Hang- en Tafellampen, Hangstolpen, Jagtgeweeren, Revolver Pistolen.

Bouwkundige Instrumenten

en

BOEKWERKEN,

van *Storm van 's Gravesande* en *Storm Buising*.
Eene EUROPESCHE MANGEL, eene praauw PAPAN, eene MALLEJAN BALKWAGEN.
Goedgedresseerde en hardloopende WAGEN- en BENDIEPAARDEN, eene VIS-À-VIS, eene HANDWAGEN, eene REISWAGEN, WAGEN- en BENDIE-TUIGEN, enz.

(659)

Op Donderdag den 18 April 1861, des voormiddags ten 10 ure, zal te Batavia ten kantore van Jhr. Mr. F. JUNIUS VAN HEMERT publiek door tusschenkomst van het Vendu-Departement, *onder nadere goedkeuring van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië*, voor rekening des BOEDELS van wijlen Jhr. Mr. D. A. GEVERS en wijlen vrouwe R. C. G. GEVERS geb. COSTER, verkocht worden,

Het Thee-Etablissement

TJICADJANG,

met Gouvernements-kontrakt tot ultimo 1864, en verdere Baten en Lasten.

PRODUCTIE in	1854 =	230. 585	Amst. pond THEE
	1855 =	215. 285	idem.
	1856 =	183. 150	idem.
	1857 =	180. 175	idem.
	1858 =	300. 645	idem.
	1859 =	326. 801	idem.
	1860 =	327. 658	idem.

1855 en 56 met inbegrip eener verbrande hoeveelheid.
Nadere informatie bij de Executeuren
Jhr. Mr. F. JUNIUS VAN HEMERT.
TIEDEMAN en VAN KERCHEM.
K. F. HOLLE.
en voorts bij de heeren ANEMAET en Co., te Soerabaija.

(600)

Voor rekening van BOVENGEMELDE BOEDELS zal einde April 1861, mede publiek verkocht worden:

EEN HUIS EN ERVE,
staande te BANDONG.

(601)

EAU DE COLOGNE
de F. Maria Farina, No. 4711, à Cologne.

Les contrefaçons de mon EAU DE COLOGNE, m'engagent à prévenir le public, que le seul et unique dépôt de mon Fabricat, se trouve pour le ***Java***, chez Messieurs

HAAGER & SCHUURMAN,
à Batavia,

à la quelle maison, on peut s'adresser avec la même confiance qu'à moi-même.

F. MARIA FARINA.
No. 4711.

COLOGNE, le 20 Août 1860. (621)

Heeren
SUIKERFABRIKANTEN

worden indachtig gemaakt op de

Pedattie Assen met Bussen,

door de Ondergeteekenden geïmporteerd wordende, uitmuntende door doelmatigheid, zuivere afwerking en billijken prijs. Dezelve zijn verkrijgbaar:

te ***Samarang*** bij de Heeren DORREPAAL & Co.,
te ***Soerabaija*** en ***Passaroeang*** bij de Heeren SCHIMMELPENNINCK & Co.,
te ***Cheribon*** { bij de Heeren ARNOLD BIK & Co. en den Heer A. A. RUZETTE en
te ***Batavia*** bij

(620) HAAGER & SCHUURMAN.

Nieuwe en puike

BERGSCHE ANSJOVIS,

dezer dagen hier aangebragt per ***Doggersbank***, bij

(602) WINSSEN, DE LANGE & Co.

Ontvangen
bij de Ondergeteekenden

per ELECTRA,

VIER KEURIG NET BEWERKTE

PIANINO'S,

uit de gunstig bekende fabriek van de Heeren **J. A. Kupers & zoon** te *Amsterdam*.

Overtuigd dat deze Pianino's zoowel in Soliditeit, helderheid van toon, als sierlijkheid, met de beste buitenlandsche fabriekaten kunnen wedijveren, terwijl zij door mindere kostbaarheid boven deze te prefareeren zijn, bevelen wij dezelve speciaal ter bezigtiging voor kunstkenners en liefhebbers van Muziek aan

(622) HAAGER & SCHUURMAN.

VERSCHE
APPELEN,
aangebragt van *Boston*,
pr. *Coringa*,
Capitein *C. Ward*,
in 1/2 en 1/4 Vaatjes.
Verkrijgbaar bij
CASSALETTE & Co.

(599)

HOOFDKAAS (SULT)
en

Rolpens,

te bekomen bij Mevrouw J. HELLINGS geb. Dekink, Senin die blijft voortgaan met het verhuren van gemeubileerde **kamers met de kost**, en het geven van Eten binnen en buitenshuis, bij abonnement **per maand.**

(596)

Bataviasche Schouwburg.

Met toestemming van den Heer Resident.

LIEFHEBBERIJ TOONEEL

onder Directie van den Heer

A. C. VAN DER ROEST,

op Maandag, den 4den Maart 1861.

Ten voordeele van de noodlijdenden bij den Watersnood op Java.

MOEDERLIEFDE EN HELDENMOED,

of

de gevangenen op het slot 's Gravestein te Antwerpen,

Geschiedkundig Tooneelspel in 5 bedrijven, door

A. RUISCH.

Het stuk speelt in het jaar 1575, de 2 eerste bedrijven op het slot 's Gravestein en het laatste bedrijf te Austerwal in de herberg de DRIE KONINGEN.

Entrée.. *f* 3,—.
Jougelingen van het Gymnasium mits in tenue........................ „ 1,—.
Kinderen.. „ 1,—.

Wegens uitgebreidheid geen nastuk en aanvang des avonds *ten 7½ ure precies.* (593)

MAATSCHAPPIJ VAN TOONKUNST.

Repetitie

van

MENDELSOHN'S LOBGESANG,

op Woensdag den 6 Maart 1861,
des avonds ten 8 ure, in het
Lokaal van den Schouwburg.

Namens de Directie:
C. VRIESENDORP,
Secretaris.
(652)

Deze Repetitie is alleen voor de medewerkende leden toegangelijk.

Théatre de Batavia.

Avec la permission de Monsieur le Résident, et avec le concours bienveillant de MM. les AMATEURS de cette ville et de MM.
CALMER et VAN KINSBERGEN.

GRAND CONCERT

VOCAL ET INSTRUMENTAL,

donnée par

M. AGOSTINO ROBBIO,
Violoniste élève de Paganini.

Vendredi le 8 Mars 1861,
le soir à huit heures.

Prix de billets: *f* 5.— par personne.

Les Officiers jusqu'au grade de capitaine inclusivement *f* 3.—

Le contrôle sera ouvert le jour du concert de 8 jusqu'à 3 heures.

On trouvera aussi des billets chez Mons. H. M. VAN DORP et à l' *HOTEL DES INDES.* (630)

NATUURKUNDIGE

Vereeniging in Ned. Indie.

Heeren leden worden beleefdelijk uitgenoodigd tot het bijwonen der jaarlijksche

Algemeene Vergadering,

te houden op Donderdag den 7 Maart a. s., des avonds ten 8 ure, ten huize van den Vice-president Dr. A. J. D. Steenstra Toussaint.

Hoofdpunten van behandeling:
1° Verslag der werkzaamheden over 1860.
2° Herziening der wetten.

Namens het Bestuur,
P. J. MAIER, *President*
W. F. VERSTEEG *Secretaris.*

BATAVIA, 26 Febr. 1861. (587)

SPAARBANK.

Zitdagen 4 en 17 Maart.

(582)

De ondergeteekende is benoemd tot waarnemend Inlandsch Ceremoniemeester bij Gouvernements besluit dd. 31 December 1860 No. 11, in plaats van den afwezigen Ceremoniemeester SHARIF ABDUL RACHMAN ALKADRIE.

(633) SJARIF KASIM ALIJDROES.

Bij de ondergeteekenden op nieuw verkrijgbaar:

Verschillende soorten

ENGELSCHE ZADELS,

WAGEN-TUIG,

IJzeren Ledikanten,

waaronder met veeren,
ENGELSCHE HANDDOEKEN,
AMERIKAANSCHE IJSKANNEN.

(647) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Pas ontvangen:

HOLLANDSCHE WITTE EN BRUINE BOONEN,

bij kleine kavelingen
verkrijgbaar, alsmede:

Alle soorten van ***Ingelegde Zuren*** en ***Confituren, Soerabaijasche Aardappelen, Makassaarsche Roode Vischjes,***
STANGIE, DOEPA, KAJOE POETIE OLIE, enz
Bij
J. F. TENTEE.
(627) *Stadhuisplein.*

Bij Tio Tjeng Hiang

Passer Baroe,

pas ontvangen en aldaar te verkrijgen:

Amazone Hoeden (Garibaldi),
KINDERPETTEN in soorten,
JAPANSCHE ZIJDE EN LAKWERK,
puik SELTSERWATER in ½ kruikjes,
als ook een mooi factuurtje

PROVISIEN in blik

van het merk ***Alberdingk Thijm & Co.,***
als:

gerookte Zalm

in ½ en ¼ blikjes.
Rolpens, Zuurkool, Sancijsses, diverse Vleesch en Groenten.

Haantjes Ale

in ½ flesschen.

Zoetemelksche en Zwitsersche KAZEN. (660)

Pas uit Holland ontvangen:

Een ligt en elegant

JAGTWAGENTJE,

bij

(646) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

HERMENT & BASTIERE

viennent de recevoir de Paris:

UN ASSORTIMENT

DE DRAPS NOIRS & COULEUR

pour Habits et redingotes,

TRICOTS MODE pour habillements complets, SATIN-LAINE et NOUVEAUTES pour pantalons, SOIRERIES et PIQUES MODE pour gilets, BOUTONS assortis, CHAPEAUX habillés et fantaisie, CASQUETTES, BONNETS Zouaves, CRAVATES, FAUX COLS, CHEMISES, GANTS Jouvin et SATINÉS, FLANELLES DE COULEUR pour paletots, COUTILS et TOILE impériale pour pantalons et gilet, etc.

Broderies, Galons, Epées, Chapeaux et Boutons,

pour tous les employés civils. (654)

Mr. L. J. BOUMAN,

benoemd tot Advocaat en Procureur bij het Hoog Geregtshof van Nederlandsch-Indie, geeft kennis, dat bij zijn kantoor heeft in de Binnen-Nieuwpoortstraat te Batavia, naast de toko van de firma van Walchren en van Dorp.

BATAVIA, den 27 Februarij 1861. (586)

Le SOUSSIGNÉ a l'honneur de prevenir les personnes qui n'ont pas encore satisfait *au payement des billets de la loterie*, qu'ils sont prié de le faire le plus vite possible.

Le tirage ayant lieu dans peu du jours.

(632) HUBERT.

Op nieuw in kommissie ontvangen:

eenige **Ceintures Aromales Electriques Contre le mal de mer.**

bij

(604) WINSSER, DE LANGE & Co.

HUILE-D'OLIVE SUPERFINE,

doublement clarifiée par J. & C. Fourché, Bordeaux.

Te verkrijgen bij

(603) WINSSER, DE LANGE & Co.

Bataviasche IJS-Societeit.

Van af aanstaande Zaturdag zal **IJS** verkrijgbaar zijn bij het **IJshuis in Stad**, op de gewone wijze tegen afgifte van IJskaartjes.

Aan de verstrekkingen te **Weltevreden** zal ZOO MOGELIJK later worden gevolg gegeven.

Het Bestuur der Societeit:
VAN DELDEN.
F. H. TIEDEMAN.
D. J. BIJLEVELD.

BATAVIA, den 27 Februarij 1861. (613)

Eene gehuwde dame,

wiens Echtgenoot nu en dan afwezig is. verlangt bij eene *Hollandsche* fatsoenlijke familie **Kost en inwoning** en **gezellig huisselijk verkeer.** Tegen zeer aannemelijk voorwaarden.

Informatiën bij den uitgever dezer. (637)

Hoewel de Oost- en West-Indische opvoedings maatschappij, onder bescherming van Zijne Majesteit den Koning, te *Delft* gevestigd, gedurende een tienjarig bestaan haren werkkring al meer en meer heeft zien uitbreiden, heeft zij echter herhaaldelijk ondervonden dat deze gelegenheid, om de opvoeding van kinderen, uit *de Indien* naar *Nederland* gezonden, naar behooren te zien bewaakt en behartigd, niet op alle plaatsen van *Nederlandsch-Indië* genoegzame bekendheid verkregen heeft.

Dientengevolge heeft zij vermeend aan alle residenten van *Nederlandsch-Indië* eenige exemplaren harer Statuten met toelichtende nota te moeten zenden, in het vertrouwen dat deze heeren de goedheid zullen willen hebben die stukken aan belanghebbende ouders of voogden uittereiken.

De factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij heeft zich mede welwillend belast met de uitreiking der Statuten, wanneer bij haar of hare agenten daarom franco aanvraag gedaan wordt.

De Commissie van beheer der Oost- en West-Indische Opvoedingsmaatschappij.
G. L. BAUD, — *voorzitter.*
(552) R. H. ARNTZENIUS, — *secretaris.*

Verloren

De Secunda van eenen wisselbrief

getrokken door den Heer J. DES AMORIE VAN DER HOEVEN op en geaccepteerd door de Heeren ***Van Ommeren, Rueb & Co.*** Batavia, gedateerd Macao den 12 December 1860 groot ***f* 12000.**— ten faveure van den trekker; geendosseerd door ZED. aan de heeren VAN DER HOEVEN en KUP of order en door HED. geëndosseerd aan de chartered Bank of India Australia and China of order, en door deze aan de Borneo Company Limited of order en vervolgens door deze laatste voor voldaan geteekend. Degene welke denzelven bij de ondergeteekenden terug bezorgt, kan op eene goede belooning rekenen.

MARTIN, DYCE & Co.

BATAVIA, 27 Februarij 1861. (594)

Te koop:

Een fraai Span

BATTAK PAARDEN,

goed gedresseerd en pas van **Sumatra** aangebragt.

Informatiën bij den uitgever dezer. (638)

Te koop:

6 MELKGEVENDE KOEBEESTEN,

en

5 Kalveren.. van Bengaalsch ras,

Te bevragen bij

PATTINAMA,
(636) ***Gang Patjenongang.***

Te koop:

Wegens vertrek:

Op voordeelige voorwaarden het aangenaam gelegen **Huis op Molenvliet,** bewoond door den Heer **L. Brau.**

Informatiën bij

(591) CASSALETTE & Co.

TE KOOP **Een fraaije Spiegel,**

hoog 6 voet breed ruim 4 voet met **Support.**

Adres *bureau van dit blad.* (607)

Te Koop!

Een groot HUIS op het Koningsplein, Planken vloer, tien kamers binnenshuis, goede buitenkamers, stalling voor paarden.

Te bevragen bij den uitgever dezer Courant. (595)

MACHINERIEN.

De ondergeteekenden, Agenten van de Heeren

GEORGE BUCHANAN & Co.,

Ingenieurs van York Place Ironworks

Aberdeen & Bucklersbury, London,

Fabrikanten van Stoommachines en Ketels, Waterbouwkundige toestellen; IJzeren Schepen en Praauwen; gegoten en geslagen IJzeren Spanten, Spoorweg-, Dok- en Haven- IJzeren Materialen, etc., etc.,

nemen de vrijheid Fabriekanten, Landeigenaars en anderen te herinneren, dat zij voortgaan met het leveren van alle soorten van

WERKTUIGEN,

in gebruik bij de bereiding van

SUIKER, KOFFIJ, RIJST, OLIE, KALK, STEENEN,

enz., enz.,

alsmede ook:

Zaagmolens,

vervoerbare Stoom-machines, Pomp-machines voor irrigatie doeleinden, of tot het vullen van in de hoogte gelegene **Badkuipen, Stoomketels, enz., enz.** *Juist van* ENGELAND *pr.* **George** *en* **Henry** *ontvangen:*

Twee groote en vermogende Stoom-Suikermolens,

van welke een met cylinders van 54 × 26 Eng. duim en de ander van 60 × 28 Eng. duim.

Een dubbeld stel luchtledige pannen (Vacuumpans),

bestaande uit twee koperen Howard pannen, elk van 6 voet en 6 duim diameter met STOOMKETELS, LUCHTPOMPEN, HEATERS, ONTVANGERS & STOOMPOMP compleet.

VERSCHEIDENE STELEN CENTRIFUGES,

met KETELS & STOOM-MACHINES compleet; als ook:

TWEE WETZELPANNEN

met verbindingspijpen om te werken door STOOM, WATER, TREKVEE of HANDEN.

Als ook bieden zij te koop aan eenige **SUPERIEURE PERSPOMPEN,** pas ontpakt, geschikt om Badkuipen in Woonhuizen of Ketels van Stoommachines met heet of koudwater te vullen.

Het bovenstaande zal bevonden worden te zijn van de beste Constructie en hechtste bewerking.

(639) PITCAIRN, SYME & Co.

ROYAL INSURANCE COMPANY

of LIVERPOOL.

BRAND- EN LEVENSVERZEKERING.

KAPITAAL GROOT **2.000.000.—** PONDEN STERLING

De ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort, met verzekeringen te sluiten tegen brandschade op Pakhuizen, GOEDEREN en WOONHUIZEN met AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op

THEE-, KOFFIJ- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN op Java.

Zij nemen de vrijheid het publiek te herinneren, dat sedert kort ook LEVENSVERZEKERING bij de Batavia Branche gevoegd is en zij dus gereed zijn tot het sluiten daarvan op de voordeeligste voorwaarden. Het uitgebreide Kapitaal van deze Maatschappij in verband met de jaarlijksche opbrengst van meer dan 300.000 Ponden Sterling en een aanwezig fonds van ruim 700.000 Ponden Sterling, leveren een voldoenden waarborg voor hare soliditeit, terwijl de premien van verzekering even matig zijn als die van andere Maatschappijen en bij schade de voldoening op de promptste wijze geschied.

(623) PITCAIRN, SYME & Co.

LIVERPOOL & LONDON

FIRE INSURANCE Comp.

KAPITAAL groot £ 2.000.000 Sterling.

De Ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op **Java** van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn, om **Polissen van Assurantie** op de meest voordeelige voorwaarden te verleenen op ***Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement,*** gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op ***Thee-, Koffij- en Suiker-Etablissementen op Java.*** De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer klagten mogten voorkomen, die vereffend moeten worden, zal de uiterste billijkheid worden in acht genomen.

(625) PITCAIRN, SYME & Co.

Algemeene Jaarlijksche Vergadering van Deelhebbers in de Nederl. Indische Stoomboot-Maatschappij,

zal worden gehouden op Maandag den 18 dezer, 's morgens om 11 uur, ten kantore van

De Direkteuren,
MACLAINE, WATSON EN Co.

Batavia, 2 Maart. (651)

Nederlandsch-Indische

LEVENSVERZEKERING EN LIJFRENTE MAATSCHAPPIJ.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING, van stemgeregtigde Aandeelhouders, ***op Dingsdag 19 Maart a. s, des voormiddags ten 11 ure,*** ten kantore dezer Maatschappij om, naar luid van art. 17 der Statuten, de Balans en winst- en verlies-rekening, over het **Eerste Boekjaar,** afgesloten onder Ult°. December 1860, welke inmiddels dagelijks ter visie liggen, te beoordeelen en te arresteren, en voorts om, ingevolge art. 18, het voorloopig dividend te bepalen.

Namens het Bestuur:
De Directeuren.
C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM.
G. A. DE LANGE.
EDWD. HEIJNING.

(641)

Gymnasium Willem III.

Ouders en Voogden, die voornemens mogten zijn om hunne zoons of pupillen in het **Gymnasium Willem III** te doen opnemen, worden verzocht om in de eerste plaats den naam, voornaam en leeftijd van bedoelde jongelieden aan het Collegie van Curatoren te willen opgeven, onder bekendstelling of men ze als internes dan wel als externes wenscht te zien geplaatst; — zullende zij eerst nadat dit zal zijn geschied tot het bij art. 4 van het Reglement voorgeschreven admissie-examen worden toegelaten.

Het Collegie van Curatoren van het Gymnasium Willem III,
De Voorzitter,
AMENT.
De fd. Secretaris
LEVYSSOHN NORMAN.

(584)

TE KOOP:

EEN STOOM SUIKERMOLEN,

vervaardigd door de **Lowmoor Company,** met Cylinders 24 maal 48 inches.

De zoo voordeelig bekende wijze van bewerking van deze Company zal wel eene voldoende waarborg voor de hoedanigheden van dezen Molen zijn.

In voorraad verschillende afmetingen van Suikerpannen, alsmede waarloose stukken geschikt voor Watermolens van de Lowmoor Fabriek,

compleete stellen Water-Raderen, enz.

(624) PITCAIRN, SYME EN Co.
Agenten van de Lowmoor Company.

OVERSTROOMING.

Bij den ondergeteekende is de inteekening opengesteld op een plaatwerk, getiteld:

SCHETSEN UIT BANDJERMASSING,

waarvan prospektus en bewijs van inteekening met den Java-Bode van Woensdag verzonden is, en waarvan proefplaten bij hem ter inzage liggen. De prijs der 20 Schetsen is bepaald op ***f* 10,—**. De zuivere opbrengst is bestemd de eene helft voor den teekenaar, en ten gevolge van verwonding voor de dienst ongeschikt geworden krijgsman, en de andere helft voor de slagtoffers van de overstrooming op Java.

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 27 Februarij 1861. (597)

INTEEKENINGS-LIJSTEN zijn voorhanden bij de Boekhandelaren op Java.

De ondergeteekende verzoekt de Inteekenaren op de

SCHETSEN VAN BANDJERMASSING,

uitgegeven ten behoeve der slagtoffers van den Watersnood op Java, het bedrag der inteekening à *f* 10.— bij de opgave te voegen, ten einde belanghebbenden spoedig in het bezit der gelden te kunnen stellen.

Het Plaatwerk zal vermoedelijk binnen anderhalve maand gereed zijn.

H. M. VAN DORP.

Batavia, 2 Maart 1861. (642)

PARIJSCHE SCHRIJF-TROUSSEN,

gegarneerd en ongegarneerd ad. *f* 25.— en *f* 35.—

Deze troussen op formaat van officieele stukken vervaardigd, zijn speciaal dienstig voor Heeren Controleurs en Ambtenaren op reis. Ze zijn uitnemend sterk en van kunststof voorzien.

Ontvangen bij

(645) G. KOLFF EN Co.

Engelsche ACKERMANN'S VERWEN.

COBALT-, SEPIA-, Pruis. BLUE; CARMIJN in veertig diverse nuanceringen.

ACKERMANN'S VERWDOOZEN, geheel gegarneerd.

Gomelastiek in Stamiol. Verwschotels. Das-Penseelen, Engelsch Decalqueer Linnen.

Diverse Teekenbehoeften op nieuw ontvangen bij

(644) G. KOLFF EN Co.

Debiteuren van E. J. Hindhon en echtgenoote, zoomede van de firma **Foucault & Co.** in liquidatie, worden verzocht betaling te doen ten kantore van Mrs. F. van Hemert en J. van Gennep, Advocaten en Procureurs.

1 Maart 1861. (645)

Vertrekkende Personen.

W. Mulholland naar Singapore. (551)

J. C. W. Heijn en familie. Mevrouw de Weduwe *van der Eb.* (629)

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen in iedere maand gedurende het jaar 1861, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 3den en 17den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den en 22sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA.

naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen bij

W. CORES DE VRIES, te *Batavia* en
B. KOPERSMIT & Co., te *Samarang*. te *Soerabaija.*

(619)

Het Stoomschip

KONINGIN DER NEDERLANDEN

vertrekt op den 3den Maart

Naar Samarang en Soerabaija.

Nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van

MACLAINE, WATSON & Co.,
Directeuren der N. I. St. Maats.

(592)

Voor passage naar

NEDERLAND

wordt aangeboden het Ned. Fregat Schip

JANNETJE

Kapt. **A. LUPCKE.**

De uitmuntende inrichtingen van dit Campagneschip, bevelen hetzelve bijzonder aan voor den overvoer van familien of enkele personen, zullende het vertrek in den loop van April plaats hebben.

Er bevindt zich een kundig scheepsdoctor en eene melkgevende koe aan boord.

Nadere informatien te bekomen te Soerabaija, Samarang en alhier bij

de Agenten
(640) B. KOPERSMIT EN Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het voor den overvoer van **passagiers** zoo gunstig bekende **gekoperd** fregat schip

HENRIETTE MARIA,

kapitein P. TJEBBES,

welke bodem in de eerste helft van April de reis naar ***Nederland*** van ***Soerabaija*** zal aanvaarden.

Er bevindt zich een geexamineerd scheepsdoctor aan boord.

Nadere informatien zijn te bekomen te SOERABAIJA, SAMARANG en hier bij

(610) *de Agenten,* B. KOPERSMIT & Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Zaturdag, 2 Maart 1861, No. 18.

EXTRAKT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, den 24sten Februarij 1861 (No. 26).
Staatsblad no. 6.)

Gelezen enz.

Den Raad van Nederlandsch Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Ten vervolge van het besluit 7 Julij 1859, no. 17, (staatsblad no. 44), de bij het besluit van 30 Augustus 1858, no. 50, (staatsblad no. 98) vermelde voorwaarden, zonder welke geene verzoeken tot het verleenen van het regt van opstal voor inrigtingen van nijverheid en landbouw worden ingewilligd, aan te vullen met:

§ X dat bij het verzoek om regt van opstal een geschikte termijn worde opgenomen, binnen welken, op straffe van verval van dat regt, de voor de inrigting benoodigde daarbij te omschrijven gebouwen zullen zijn opgerigt, welke voorwaarde in de ter zake te verlijden geregtelijke akte uitdrukkelijk zal moeten worden opgenomen.

Afschrift enz.,

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal.
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

BUITENZORG, den 25sten Februarij 1860. (No. 17).
(Staatsblad no. 7.)

Gelezen de missive van den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van 8 December 1860, la A, no. 26/1433;

Gelet, enz.

Den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: De bepalingen voor de bezoldiging van scherpregters en hunne knechten, uitsluitend voor Java en Madura, vastgesteld bij het besluit van 16 Julij 1858, no. 18 (staatsblad no. 81), van toepassing te verklaren voor de gouvernementen Sumatra's Westkust en Celebes en Onderhoorigheden, met dien verstande, dat de scherpregter en zijne knechten zullen worden benoemd te Padang en te Makasser.

Ten derde: Voor de overige gewesten buiten Java en Madura, met uitzondering alleen van de residentien Banda en Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, te bepalen, dat aan de personen met de exekutie van lijfstaffelijke vonnissen belast, zal worden toegekend het loon bij de artikelen 3 en 4 van de vorenbedoelde bepalingen vastgesteld.

Ten vierde: enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den derden kommies bij de algemeene rekenkamer N. Bergveld.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de gewezen zout-verkoop-pakhuis-meester te Bodjonegoro (Rembang), F. A. W. Sadi.

Ontheven:

Eervol, van de hem opgedragene funktien van buitengewoon auditeur-militair in de tweede militaire afdeeling op Java, de ambtenaar der eerste klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indie, mr. C. Canter Visscher.

Bevorderd:

BIJ DE LANDELIJKE INKOMSTEN EN KULTURES.

Tot kontroleur der eerste klasse, de kontroleur der tweede klasse E. Kalfsterman.

Tot kontroleur der tweede klasse, de kontroleur der derde klasse H. Mulock Houwer.

Gesteld:

Ter beschikking van den direkteur der kultures, de ambtenaren der tweede klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indie, J. H. F. Sollewijn Gelpke, J. W. Mensing, J. F. W. Wessels, J. Mullemeister en J. C. T. Kroesen.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den eersten opziener bij de buskruid-fabrikatie te Banjoe-Biroe, J. H. Heffener.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de klerk bij het materiëel der artillerie te Soerabaija, J. B. Scheepe.

Goedgekeurd:

Dat door het Militair Departement,

Is geplaatst:

BIJ DE INFANTERIE.

Bij het 16de bataillon, de kapitein L. C. C. Cock van Oijen, onlangs van Nederland teruggekeerd.

Zijn overgeplaatst:

BIJ DE INFANTERIE.

Bij het 1ste bataillon, de eerste luitenant H. J. van Lith, van het 8ste bataillon;

Bij het 2de bataillon, de eerste luitenant M. E. van Zuijlen, van het 5de bataillon;

Bij het garnizoens-bataillon der eerste militaire afdeeling, de kapitein P. J. L. von Sternbach, van het 7de bataillon.

BIJ HET WAPEN DER ARTILLERIE.

Bij het materieel, de kapitein W. Wontersz, en de eerste luitenants A. N. Coblijn en T. Romswinckel, allen van het personeel.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

Op Woensdag den 6den Maart a. s. zullen postpakketten worden gesloten voor

Makasser, Timor-Koepang, Delhi en de Molukken.

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's middags 5 uren, in de stad tot 4 uren.

Op Donderdag den 7den Maart a. s. zullen postpakketten worden gesloten voor

Billiton, Pontianak en Singkawang

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's middags 5 uren, in de stad tot 4 uren.

Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 2 der publikatie van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, in dato 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche Courant van den 19den daaraanvolgende, brengt de direkteur van Financien ter kennis van het algemeene, dat het bedrag der onder ultimo Januarij jl. in wandeling zijnde recepissen was *f* 6,060,195 en dat tot waarborg daarvan zijn afgezonder *f* 1,041,112 aan zilveren munt, en *f* 1,659,796 aan koperen munt, of *f* 3,389,796 minder dan voor de in omloop zijnde recepissen moest zijn gedeponeerd, hetgeen een gevolg is van de naar Nederland tot vermunting gedane verzendingen van koperen munt, en van bevolene, doch nog niet bewerkstelligde mutatiën bij sommige der dépôt.

Paarden-en Rijtuigen-Belasting over 1861.

De direkteur der middelen en domeinen herinnert bij deze, dat de belasting op paarden-en rijtuigen over het loopende jaar, moet worden voldaan vóór ultimo Maart aanstaande, zullende tot ontvangst dezer belasting, voor zoo veel betreft de residentie Batavia, gedurende die maand, zon- en feestdagen uitgezonderd, worden gevaceerd op de volgende plaatsen.

I. Voor de Stad en voorsteden, ten kantore van den algemeenen ontvanger te Weltevreden.
II. Voor het Zuider-kwartier der Ommelanden, op Meester-Cornelis, door den adsistent-resident van het Zuider-en Oosterkwartier der Ommelanden.
III. Voor het Ooster-kwartier, door den schout te Bekassie en,
IV. Voor het Wester-kwartier, door den adsistent-resident te Tangerang.

Op Dingsdag den 19den Maart 1861, des morgens te 10 uren, zal door den resident van Soerabaija eene uitbesteding worden gehouden, voor den overvoer van die plaats naar het eiland Onrust van eene

IJZEREN KRAAN

met toebehooren, liggende aan het marine-etablissement te Soerabaija.

De voorwaarden van dezen overvoer liggen ter inzage voor belanghebbenden op het bureau van de residenten van Soerabaija en Batavia.

Op Maandag den 15den April aanstaande zullen bij 's lands pakhuizen te Soerabaija in het openbaar worden verkocht.

400,000 Amsterdamsche ponden doorgekapt kopergeld,

waarvan monsters ter bezigtiging liggen op de door de betrokken hoofden van gewestelijk bestuur aan te wijzen plaatsen.

Deze verkoop zal plaats hebben op de voorwaarden opgenomen in de Javasche Courant van den 2den, 6den, 9den, 20sten en 23sten Junij 1860 no. 44, 45, 46, 49 en 50.

De Assistent-resident voor de Policie brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat de prijs van het Brood voor de maand Maart 1861 blijft bepaald als volgt:

voor een tarwenbrood wegende 1 pd. — 21 cents.
» » » » ½ » — 10 »
» » » » ¼ » — 5 »

De Assistent-resident voor de Policie brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat de prijzen voor het Rund-, Varkens- en Buffelvleesch voor de maand Maart 1861 zijn bepaald als volgt:

Rundvleesch. per Am. pd., 60 cents.
Varkensvleesch, „ katti . . 33½ „
Buffelvleesch, „ „ . . . . 28 „

VENDUTIEN.

Maandag 4 Maart, voor het woonhuis van A. Bedier, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor de pakhuizen van de firma Tolson, Hunt & Co, door John Pryce & Co.

Dingsdag 5 Maart, Houtvendutie door John Pryce & Co.

Woensdag 6 Maart, voor het woonhuis van den heer Moens, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het kommissiehuis van Abeelen, Dennison, & Co.

Donderdag 7 Maart, voor het woonhuis van den heer Frantzman, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.

Vrijdag 8 Maart, voor het woonhuis van den heer Staal, door Abeelen, Dennison & Co.

en

Voor het kommissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.

Zaturdag 9 Maart, Pandgoederen.

Oproeping van Krediteuren.

In de Javasche Courant van Zaturdag jl. worden opgeroepen d debiteuren en krediteuren in de navolgende boedels:

Door de Agenten der Samarangsche Wees- en Boedelkamer te Toeban, van wijlen den heer P. J. A. Havenga.

Door de Agenten der Soerabaijasche Weeskamer te Probolingo, van wijlen den heer John Maijes en den chinees Lim Boensoe.

Door den gemagtigde der weduwen van wijlen Izaak Mazirel, in leven militair ambtenaar, en Willem Frederik Hunter, te Soerabaija,

---

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN 27 FEBR. TOT 1 MAART.

MARINE-HOTEL. W. M. van den Ham, van Samarang. — M. W. Deval, van Gadoc. — C. C. Hoeksma, van Nederland. — O. Turt, van Batavia, — Wille, van Idem. — J. E. Wolff, van Anjer. — F. Gardon Dexter, van Idem.

JAVA HOTEL. E. F. Bonjer, van N. Shields. — J. C. Bierings, van van de Reede.

HOTEL DER NEDERLANDEN. J. W. Salomonson, van Samarang. — M. F. W. Nieuwenhuys, van Idem. — J. H. Krans, van Tjilatjap. — J. A. Tinholt, van Hobart-town. — A. Dronkers, van de Reede. — F. Schipper, van Amsterdam.

HOTEL DES INDES. Carlier, van de Reede. — Geesdorp met twee kinderen, van Samarang. —Muller, van Idem.—De Val en zoon, van Buitenzorg.

HOTEL WILLEM II. M. G. Bouwensch, van Nederland. — G. G. Ten Houten, van Mr. Cornelis. — Van der Mark, v. Batavia.

Vertrekkende Personen.

W. L. J. G. de Rochemont. — C. L. Arnold Jr.

DE AKTUALITEIT.

Dat het beleid der Kolonien en het stelsel dat daaraan ten grondslag ligt, gedurende de laatste tijden in de Kamers der Volksvertegenwoordiging meer en meer is op den voorgrond gesteld, en het onderwerp van diskussie geworden, en daarbuiten evenzeer de dagelijksche stoffe is ter behandeling der openbare organen, en dat de aandacht der natie zich meer en meer vestigt op de rijkvlietende bronnen der Indische baten, Indische produkten en Indische pensioenen, is een verschijnsel, hetwelk aan niemands aandacht ontgaan kan.

De aandrang dezer beweging, de ernst waarmede zij voorwaarts streeft, de herhaalde nederlagen welke zij aan de oude koloniale staatkunde sedert 1840 toebrengt, de gedurige koncessien waarmede de meest behoudende en zelfs reaktionaire ministers haar te vergeefs hebben pogen te bevredigen — dit alles toont aan, dat hier aan geene voorbijgaande beweging kan gedacht worden.

En inderdaad de Koloniale Oppositie of zoogenoemde liberale partij, is niet opgestaan ter bestrijding van eenig wanbestuur, van gebrek aan openbaarheid of van beginselloosheid ten aanzien van het Koloniaal beheer; evenmin om te velde te trekken tegen drukpersreglementen, of om regeling van het geldelijk beheer te vorderen bij de wet, veel minder nog ter weering van willekeurige uitgiften van kontrakten, en ter overweging van Pangka-kwestien, of ter bevordering van het geluk der Inlandsche bevolking — maar zij vindt haren oorsprong in de steeds klimmende behoefte der Nederlandsche Natie naar de opening van nieuwe bronnen voor volkswelvaart en bestaan — zij bezigt daartoe elk voorwendsel als een door het doel geheiligd middel. Zij put haar regtsgrond in artikel 56. van 't Regeringsreglement, en streeft onder het wachtwoord »*Vrije arbeid*" naar eene onbelemmerde invoering en ontwikkeling der Nederlandsche Industrie in Indie.

Dit is de grond en dit de strekking van al het streven en strijden ten aanzien van Nederlandsch-Indie; dit is de toestand van het oogenblik, een toestand van wankelen en aarzelen tusschen twee stelsels, merkwaardig en beslissend, naardien de drang der partijen tot eene keuze dwingt, en van die keuze afhangt, of men zal voortgaan op den weg der oude koloniale politiek, te weten, bestendiging en uitbreiding van het kultuurstelsel met uitsluiting van vrije Nederlandsche Industrie, dan wel of voortaan Indie zal worden opengesteld voor vrijen arbeid, vrije invoering van Industrie, vrije exploitatie van Java's bodem, door middel van vrije overeenkomsten met Java's bevolking.

Het dilemma der keuze kan niet worden ontweken met een beroep op de toezegging eener vrije industrie naast het kultuurstelsel, juist omdat de strijd loopt over de uitvoering dezer toezegging, en daarmede het pleit beslist is.

Wat zullen de gevolgen zijn indien de liberale partij de zege behaalt?

Mag men hunne woordvoerders gelooven, dan zal voor Java en Moederland een tijd aanbreken van ongekenden vooruitgang, vermeerdering van produkten, toename van tolregten, uitbreiding van scheepvaart en handel, stijging van het batig slot, en verspreiding van zegen en welvaart onder de Inlandsche bevolking.

Inderdaad, het getal tabaks-ondernemingen en koffijtuinen zal toenemen, het aantal suiker- en indigofabrieken zal vermeerderd worden, de loonen zullen stijgen, en de ruimere geldsomloop zal grootere konsumtie en deze wederom grootere invoeren ten gevolge hebben; de bevolking zal onze behoeften, onze weelde, en onzen jenever leeren smaken en waarderen, handel en scheepvaart zullen toenemen, tolkantoren aan alle havens op Java opgerigt, en op het steeds stijgend batig slot zullen nieuwe spoorweg-koncessien gedroomd en gebouwd worden — Moederland en Kolonien zullen voorzeker bloeijen.

En deze bloei zal toenemen, want nieuwe Industrielen zullen nieuwe tabaks-ondernemingen oprigten, en nieuwe Suiker-fabrieken bouwen; deze voortgaande ontwikkeling en uitbreiding der Industrie zal de loonen wederom doen stijgen, want gebrek aan handenarbeiders zal zich doen gevoelen; dan zal men het voordeel waarderen dat de overeenkomsten met de bevolking niet meer geregistreerd en gekontroleerd worden; want de steeds toenemende konkurrentie der Industrielen doet de handen al schaarscher en schaarscher worden, en de loonen al meer en meer stijgen; daartegen zijn de kontrakten onder invloed der Inlandsche Hoofden een *probaat* middel, want daardoor worden de dessa-bewoners met hun produkt aan den meestbiedende verkocht; dan dalen de loonen, en rijzen de klagten; doch de hoofden zijn magtig, en de klagers worden tot zwijgen gebragt; maar ook deze magt verlamt eens; dan staat voor de *eerste maal* de Inlander zonder tusschenman tegenover zijn blanken broeder; voor de *eerste maal* zal hij een kontrakt met hem sluiten van vrijen arbeid. Maar juist omdat de arbeid dan *vrij* is, zal hij het kontrakt niet sluiten, maar terugtrekken naar zijne bergen, om daar *paria* als hij is, te leven en te sterven als een *paria*, ver van de amfioenkit, de jeneverkroeg, de blanke mannen, en de ratelende machines.")

Dan staan de fabrieken stil en schreijen de Industrieelen; met zachtheid of zweepslagen worden de Inlanders weder naar het werk gedreven door de mannen des *vrijen* arbeids, en de strijd op leven en dood begint.

Dan vangt ook hier aan het drama dat allerwege gespeeld wordt, waar de mannen van het blanke ras in onbelemmerde aanraking komen met de gekleurde volken.

Zal het mogelijk zijn aan de Liberale partij de zege te betwisten?

Zal het mogelijk zijn voortdurend wederstand te bieden aan de steeds klimmende eischen van westersche Industrielen en fortuinzoekers, die door het toenemend *pauperisme* opgedreven overal een uitweg [illegible] ontvlieding van meer en meer dreigend gebrek? [illegible] eene regering hier beperken en belemmeren? [illegible] eerlijk staatsman zich voortdurend [illegible] willen plaatsen tusschen Nederland en de Kolonien? [illegible]

al ware dit mogelijk, welke magt zal aan dien aandrang weerstand bieden en de poorten van Indie steeds gesloten houden?

En wat zal het lot zijn des Inlanders, dat troetelkind der liberale partij?

Wel mogt Washington op zijn sterf bed de Indiaansche stammen aan de welwillendheid zijner blanke broeders aanbevelen: wel mogt onze wetgever als bij instinkt gedreven dezelfde aanbeveling ter nederschrijven. [2]

Doch Washington sprak te vergeefs. Elke nieuwe aanraking bragt eene vernieuwde worsteling te weeg, elke worsteling eindigde steeds met eene nieuwe nederlaag, [3]) en thans wijkt de Indiaan op het eerste gedreun van den bijl des Americaanschen planters in de stille wouden zijner vaderen, naar het verre Westen, om daar de Pizarros der negentiende eeuw te ontvlieden, en van het aardrijk te verdwijnen. [4])

Zal ook de Nederlandsche Wetgever te vergeefs gesproken hebben? Of zal ten aanzien van Java het verschijnsel dat zich allerwege in de geschiedenis voordoet, niet herhaald worden?

Gewigtige vragen, de tijd zal u antwoord geven.

Maar thans, terwijl men dringt en drijft tot het doen van een beslissenden stap ter verlating van den ouden weg der gematigdheid, die rijke vruchten draagt en de Inlandsche volken tot zegen strekt, om een ongekende toekomst in te treden — thans overwege men het volgewigt der keuze.

ALPHA.

[1]) De vrijverklaring der slaven in Suriname kan niet (op eens) plaats hebben, omdat de negers in de bosschen zouden wijken, alle suikerplantages zouden verloopen, en de Colonie te gronde gaan. Zie: Het verslag omtrent het wetsvoorstel op de Emancipatie in Suriname, dd. 18 Sept. 1860.

[2]) De bescherming der Inlandsche bevolking tegen willekeur van wien ook, is een der *gewigtigste* pligten van den Gouverneur-Generaal. Art. 55. Reg. Regl.

[3]) Dit is ook de geschiedenis van Britsch-Indie, van de nederzettingen aan de Kaap, in Algiers, en overal waar de Blanken en Gekleurden met elkander in aanraking komen.

[4]) Opprimés par les Etats particuliers, les Creeks et les Cherokées se sont adressés au Gouvernement Central. Ce lui-ci n'est point insensible à leurs maux; il voudrait sincérement sauver les restes des Indigènes; mais le Gouvernement fédéral se sent impuissant à protéger les Indiens.

ALEXIS DE FOCQUEVILLE.

En ten aanzien der negers:

Si on libère nos esclaves, qu'on nous en paye d'abord la valeur intégrale, puis qu'on se hâte de les éloigner du pays, car je vous l'affirme, dix ans après le jour de l'émancipation, il ne resterait plus un seul nègre dans le pays; nous les aurions tous exterminés à coup de carabine.

Revue des Deux Mondes. 1861. Janvier.

Een voorslag die overweging verdient.

Een indisch belang, tevens Nederlandsch belang, ter overweging gegeven door A. Elink Sterk, Jr., Lid van de Staten van Zuid-Holland.

Het voltallig maken en houden van ons indisch leger is dikwijls het onderwerp van gesprek en geschrift geweest, en voor zooveel ons bekend is, heeft men nog geen weg gevonden, dien men met volkomen zekerheid als den eenig waren kan aanwijzen. Van tijd tot tijd is dit vraagstuk met meerder of minder warmte en aandrang, al naar mate de omstandigheden of gebeurtenissen daartoe aanleiding geven, te berde gebragt, en het afgeloopen jaar gaf een zeer bijzondere aanleiding. 't Ontbrak ten gevolge daarvan ook niet aan brochures en artikelen over dit onderwerp, burgers en militairen bemoeiden zich er meê. Een der laatste ons onder de oogen gekomen vlugschriften is dat, welks titel aan 't hoofd dezer regelen staat, en dat ons innam door de bescheidenheid, waarmeê de schrijver zijne denkbeelden over dit onderwerp blootlegt. De daarin voorgestelde middelen komen ons voor de overweging waardig te zijn, en daarom deelen wij ze beknoptelijk mede, zonder ons er een oordeel over aan te matigen, waartoe wij ons om onze zeer oppervlakkige kennis van militaire zaken, niet bevoegd achten.

Als doel van zijn schrijven geeft de heer Sterk op: »Benutting, van een deel van in het moederland aanwezige, nog ongebruikte volkskrachten, ten behoeve van overzeesche bezittingen van den Staat, die men daaraan werkelijk gebrek ziet lijden.

Opheffing van een deel van onze bevolking, dat zich hier aan behoefte of verwaarloozing ziet prijs gegeven tot de edele bestemming, van bij te dragen tot handhaving van de noodige inwendige kracht, rust en veiligheid van die onschatbare nalatenschap onzer vaderen, aan wier behoud en bloei het welzijn van ons vaderland op het allernaauwste verknocht is."

Daarop laat de schrijver volgen, dat hij het overzenden en zoo mogelijk ook het overplanten van Nederlanders op Indischen bodem bijzonder raadzaam acht, en wij zijn het wat de versterking van het europesche element in deze kolonie betreft, volkomen met hem eens, ook wanneer hij betuigt, dat het meest bestaande gebrek in gemis van een juiste verhouding ligt. Aan de eene zijde is te veel van 't geen aan de andere ontbreekt, en na vlugtig een blik geworpen te hebben op de pogingen, tot dusverre in 't werk gesteld om ons leger in Indie voltallig te houden, komt hij tot het resultaat: »Geen beter middel dan een toenemende vrijwillige dienstneming van onze landskinderen." Het andere voorgeslagen middel *verpligte dienst* in de overzeesche bezittingen van den Staat, is hij huiverig om aan te raden, en wij gelooven, dat dit een onrust in Nederland zou verwekken, als de schending van de habeas corpus akte in Engeland ten tijde van Karel II.

Maar hoe nu die vrijwillige dienstneming bevorderd? Daartoe doet de schrijver de volgende middelen aan de hand:

» ***Ten eerste*** dat aan de gewone en buitengewone, nu reeds in 't werk gestelde, middelen van aanmoediging tot vrijwillige dienst, zooveel doenlijk nog eenige nieuwe maatregelen, tot meest volkomen waarborg voor de toekomst der manschappen mogten worden toegevoegd, door het geven van volkomen goede vooruitzigten, het verzekeren vooral van goede pensioenen, als ook het aanwijzen van bekwame gelegenheid voor allen die dit mogten verkiezen, tot vestiging en duurzaam verblijf in het land waaraan zij als een tweede vaderland, hunne krachten zullen hebben gewijd; — en ***ten andere***, het beramen en aanwenden van gepaste middelen, om jonge lieden uit de mindere volksklasse, die niet van alle geschiktheid ontbloot zijn, reeds vroegtijdig in Nederland tot de Indische dienst opzettelijk voor te bereiden; met het daaraan verbonden voordeel dat, langs dien weg, eenigen van hen die wij hier thans in ziel en ligchaam verdervende werkeloosheid zien verkwijnen, zich daardoor misschien tot eene betere levensbestemming konden verheffen."

Vooral het tweede middel wordt door den heer Elink Sterk besproken, en slaat hij voor de vorming van *militaire instituten* voor jongelieden, die zich verbinden voor de dienst der Kolonien op een nog voor goede indrukken en geschikte vorming vatbaren leeftijd, nevens de gewone aanwerving in Nederland. Dat die zaak praktisch uitvoerbaar is, zegt de heer S., toont als voorbeeld de militaire pupillenschool te Kedong Kebo, waar ook jongelieden voor 't indisch leger worden gevormd. En, vervolgt hij, wie kan er aan twijfelen, of hetgeen van geheel verwaarloosde kinderen van half Javaansch bloed te maken was, niet ook even goed, zoo nog niet beter, van onze Hollandsche jongens te maken zou zijn!

Wilde men in Nederland dergelijke instituten, dan zouden de wetsbepalingen over vaderlijke pligt en magt, meerderjarigheid, enz., zoover die belemmerend mogten kunnen werken, gemakkelijk te wijzigen zijn. Wij gelooven niet, dat dit eenig bezwaar zou opleveren.

En waar thans de schrijver tot de hoofdzaken komt, laten wij hem-zelven spreken.

»Wil men de begeerde vrijwillige toetreding bevorderen, dan moet ieder wenschen, het vooruitzigt voor allen die zich aan de dienst willen wijden, zoo goed mogelijk gemaakt te zien; maar ook evenzoo, dat niets aan onze Hollandsche jongens beloofd wordt, waaraan niet eerlijk gestand kan worden gedaan. — Heb ik van de billijke konditiën gesproken, die aan de aanvaarding van verbindtenissen tot 's lands overzeesche en koloniale dienst voor den krijgsman in 't algemeen, dus ook voor de door mij bedoelde pupillen in 't bijzonder tot prikkel strekken moeten, en daaronder ook eenig te geven vooruitzigt op mogelijke bevordering genoemd, dan was dit omdat niets mij redelijker en billijker voorkomt, dan het bestaan van de gelegenheid daartoe, voor hen die zich uitstekend zullen hebben gekweten, en na volbragte eerste dienstjaren niet verkiezen zullen in andere betrekkingen over te gaan. Willen wij ons ware nationale krachtsontwikkeling voorstellen, dan moet de gelegenheid tot vooruitgang niet aan enkele maatschappelijke klassen of standen gebonden zijn. De Ruiter was in zijne jeugd lijnbaanjongen; van Speyk was een weeskind. — Zij die op militaire instituten van hoogeren rang tot den graad van officier zijn of worden voorbereid en opgekweekt, genieten daarin een voorregt, dat hun niet mag worden betwist; maar dit behoeft geen reden te zijn om de gelegenheid tot opklimming aan anderen te onthouden, die zich verdienstelijk maken. Als geen noodelooze beletselen worden opgeworpen laat zich, meen ik, het eene zeer goed nevens het andere denken, en hangt dit slechts daarvan af, dat in het een zoowel als in het ander billijke vrijheid zich aan regtvaardigheid verbinde. — Tot de meest raadselachtige verschijnselen die mij in den laatsten tijd zijn voorgekomen, behoort het onlangs in openbaren schrifte uitgebragt gevoelen, van een anders wegens kunde en karakter zeer geacht landgenoot, alsof het bepaalde afkeuring zoude verdienen, bij wijlen Nederlandsche officieren in Indië uit 's lands dienst tot bijzondere nijverheids-ondernemingen te zien overgaan, waarin zij een spoediger fortuin kunnen maken. Dat waarover die geachte schrijver zich beklaagde is door mij juist als een van de meest gelukkige verschijnselen beschouwd. Het bewijst toch het aanwezig bestaan van overvloed van voordeelgevende takken van nijverheid en een allezins prijslijken ondernemingslust tevens, om zich daarop toe leggen. Deze ontdekking vermeerdert onze gerustheid, dat aan den toenemenden welstand onzer bezittingen nog niet te wanhopen is. Overgangen als hier bedoeld, houden bovendien den weg open tot die mogelijke militaire verheffingen van kweekelingen uit mindere standen, aan welke toch anders geen uitzigt hoegenaamd daarop te geven zou zijn.

Als men het op Java gegeven voorbeeld alhier, mutatis mutandis volgen wilde, zou ik op den voorgrond stellen de aanbeveling, daaromtrent te rade te gaan met hen, die tot die inrigting reeds in eenige andere betrekking zijn geweest; mannen gedreven door edele gevoelens, gelijk vooral de Heer Lt.-Kolonel W. Boers (thans met verlof hier te lande), die even als zij mij hunne inlichtingen welwillend verschaften, ongetwijfeld ook wel voor anderen daartoe bereid zouden worden gevonden. — Zie hier intusschen nog eenige, niet ondienstige, voorloopige praktische wenken.

a. Van het veelsoortig onderrigt dat zich op Java aan de opneming op nog kinderlijken leeftijd en ook aan aldaar bestaande bijzondere plaatselijke behoeften verbonden ziet, zou hier zeer gevoeglijk een deel kunnen worden achterwege gelaten, om zich meer bij voorkeur te bepalen tot zekere, ontbrekende algemeene vereischten, en hetgeen den toekomstigen krijgsman in het bijzonder onontbeerlijk is; de hoofdtrekken van vaderlandsche geschiedenis evenwel daarbij vooral niet te vergeten.

b. Meest verkieslijk wordt geacht eene vestiging van de verlangde kweekscholen of instituten in volkrijke en gezonde plaatsen van ons vaderland. Voor het eerste is mij als hoofdgrond aangegeven het in groote steden reeds bestaande personeel van die klassen, waarvan men de toetreding kan hebben te wachten; doch aangezien eene vereeniging van het meest gezonde luchtsgestel en militairen geest der bevolking zich niet altijd in de meest volkrijke steden vinden laat, zou ik voor mij althans niet minder overhellen tot de keuze van Geldersche of Noord-Brabantsche plaatsen, die zich in het bijzonder door gezondheid en goedkoopheid aanbevelen.

c. De leiding en het toezigt op te dragen aan officieren en onderofficieren, bij voorkeur de zoodanigen die dienst hebben gedaan bij het Indische leger, en bij wie waardigheid van karakter zich aan de noodige kundigheden paart.

d. Aankweeking van godsdienstzin, vooral als zuivere leer van liefde tot God en den evenmensch, met eerbiediging van ieders verschillend geloof, voor zoover dit de maatschappelijke orde ongestoord laat, is volstrekt vereischte; aangezien het bewezen is, dat niets het behoud van rust in onze overzeesche bezittingen meer in de waagschaal stelt, dan eenige aanrandig daarvan of opzettelijke proselyten-makerij, al mogt die ook uit de zuiverste bron zijn voortgevloeid.

(De reden. die de schrijver voor de aankweeking van godsdienstzin aangeeft, kunnen wij niet deelen.)

e. De in werkelijke dienst treding en het vertrek der pupillen, naar de overzeesche bezittingen, zoo mogelijk, op hun achttienjarigen onderdom; en een op dat tijdstip ingaand engagement voor den tijd van zes jaren.

f. Alle redelijke voorwaarden vooraf vast te stellen, en het eenmaal te wachten pensioen naar diensttijd te regelen, zoodanig dat daarin 1o. eene aansporing opgesloten ligge om na ommekomst van den tijd der eerste verbindtenis, vrijwillig een nieuwen diensttijd van gelijken duur te aanvaarden, en dat 2o. het verkrijgen van dat pensioen alsdan meest volkomene gerustheid van volgend levensonderhoud met zich brenge, onverschillig of verder verblijf in de overzeesche bezittingen of terugkeer naar het moederland verkozen zal worden; behalve al hetgeen zich daaraan verder, tot meest billijke erkenning van in de dienst bekomene gebreken en tot loon voor bijzondere trouw, in verband met daaromtrent bestaande of nog te maken algemeene bepalingen kan toegevoegd zien.

g. De uitgaven, die de vestiging en instandhouding van de bedoelde inrigtingen vereischen zullen, te brengen ten laste van de koloniale begrooting; daarbij in de voorziening van al de verdere militaire behoeften onzer overzeesche bezittingen die onbekrompenheid moetende blijken, welke, voor zoo hoogst belangrijke doeleinden, als de allerbeste en eenig ware economie mag worden beschouwd.

h. De zorg voor moreelen en physieken welstand der in werkelijke dienst getreden pupillen, zou hun niet moeten begeven bij het verlaten van het moederland, maar hen op hunne reis en aankomst ter bestemmingsplaats zooveel en zoo lang mogelijk vergezellen; aan welke overweging zich bij mij ook de herinnering verbindt van meermaals gehoorde klagten, dat huurlingen doorgaans zelf oorzaak waren van hun leed, ten gevolge van een verderfelijk misbruik van geestrijke dranken en vooral van de arak, welke in onze overzeesche gewesten goedkoopheid aan een sterken prikkel parende, van dubbele verleidelijkheid en schadelijkheid is, en aankomelingen alzoo niet te zeer kan worden onthouden. Ieder andere drank zou hun naar algemeen getuigenis minder schaden dan deze, en ons bier het allermeest tot weldadige verkwikking strekken, doch hiervan het gebruik belemmerd worden door onbereikbaar hooge prijzen, die het gevolg zijn van de omstandigheid dat de daarvan gedane verzendingen. gewoonlijk op de zeereis aanmerkelijke verliezen ondergaan. Een voldoende reden zoo ik mij niet bedriegom ten besluite van deze raadgevingen, nog eene ernstige aanbeveling tot onze fabrikanten en technologen te rigten. dat zij met al de hulpmiddelen die het tegenwoordige standpunt der physische wetenschappen aanbiedt, gelieven te rade te gaan, om zich op het vinden van meer afdoende middelen tot de veilige overbrenging van het bedoelde heilzaam produkt toe ete leggen."

Is er veel in deze raadgevingen, wat ons voorkomt. der overweging waardig te zijn, wij gelooven, dat ieder het met den schrijver volkomen eens zal wezen, waar hij aan het slot zijner brochure zegt:

„Ons vaderland, in beginsel klein. is immers juist daardoor een boven anderen gezegenden en veel vermogenden staat geworden, dat het, eeuwen lang, zich alle omgevende krachten, tot opbouw en steun van eigen kracht, heeft weten dienstbaar te maken, dat het als de *hartader* van Europa, ook een vereenigingsband tusschen alle volken geweest is, de markt van alle waren en ook tevens de wijkplaats voor allen die met eerlijke bedoelingen hier hunne toevlugt zochten. Een bestendig aan-en afstroomen van menschen en zaken, begunstigd door een hier meer dan elders gehandhaafd vrij verkeer, onderhield bij ons levenskracht en ondernemingsgeest, en voerde die zeldzame ekonomische en politische magtsontwikkeling ten top, waaraan men eeuwen van stoffelijke welvaart zoowel als uitbreiding van Neêrlands bezit te danken had. Doen wij als onze vaderen, als wij willen behouden wat zij voor ons hebben overgewonnen. Passen wij dit ook op militaire zaken toe; en meer meen ik zal niet noodig zijn, tot volkomen opheffing van de ongegronde vrees, dat wanneer zeker deel van onze landskinderen naar elders verhuist, dit eene niet te vervullen leemte zou achterlaten. Is er een vijand dien wij kunnen hebben te duchten, dan zou ik die meenen te vinden, waar ik zien moest, dat weekhartigheid een verbond met gierigheid sloot, om in oogenblikken van gewigt onze werkkracht te verlammen. Oudhollandsche kloekmoedigheid en welgeplaatste grootmoedigheid in het beschikken over tijdelijke middelen daarentegen zullen voor Nederland voldoende blijken te zijn, om getrouw aan een glansrijk voorleden ook eene geruste toekomst op het nageslacht over te brengen."

Zoo hebben wij kortelijk de denkbeelden te rug gegeven in deze weinige bladzijden tellende brochure nedergelegd. Bijzonder aangenaam zou het ons zijn, wanneer zij aanleiding gaven tot een gedachtenwisseling over dit punt, waarbij en Moederland en kolonie het grootste belang hebben.

P.

Overzigt van het gebeurde in Ned. Indië.

Batavia, 2 Maart. Hebben we eenige malen weinig belangrijks uit Indie aan het Moederland te melden gehad, thans is dit zoo niet en zijn de tijdingen uiterst gewigtig, maar ook uiterst treurig. Java is door een

ramp getroffen, waarvan de wedergade in de indische geschiedenis welligt niet is te vinden. De residentien Soerakarta, Djokdjokarta, Kadoe, Bagelen, Banjoemaas zijn door een vreeselijken watervloed geteisterd; honderde menschen zijn er bij omgekomen, en duizenden en duizenden van alles berooid. Bij het water voegden zich aardstortingen, die geheele streken bedolven. Sommige plaatsen zijn als weggevaagd. De kommunikatie is geheel gestremd. Telegrammen blijven onbeantwoord, zoodat wij nog maar alleen iets van de ellende weten. De schade, hierdoor veroorzaakt, aan vernield eigendom, verwoeste aanplant, vernielde produkten, beschadigde wegen, schoeijingen, dijken, enz. enz., die men thans nog alleen gissen kan, zal later blijken bij *millioenen* geteld te moeten worden. Geen ander gebeurtenis maakt in de laatste dagen eenigen indruk, de tijding van den ijsgang en de overstrooming in Nederland, hier met de laatste mail ontvangen, liet niet na in den beginne medegevoel op te wekken, maar thans is ze geheel weggewischt door den jammer en de ellende, waaraan hier zoovele Europeanen en zooveel duizende inlanders op Java ter prooije zijn. Alle maatregelen worden en zijn genomen, om zooveel mogelijk den jammer te lenigen. Men geeft ruim, mild, in een mate, waarvan men nergens elders een voorbeeld zal aantreffen: zoo schreef de Bataviasche handel alleen voor ongeveer *f* 50.000 in. Het lid van den Raad van Nederlandsch-Indie, Jhr. Mr. H. C. van der Wijck, gaat morgen als kommissaris des Gouvernements naar Java, om in overleg met de hoofden van gewestelijk en plaatselijk bestuur, de beste maatregelen te beramen, om in den nood te voorzien. Maar de naweeën, die zich later zullen doen gevoelen: weinig produkten en duurte van alle levensbehoeften. In Nederland behoeft men niet te rekenen op een batig saldo over 1861, want het zal er niet zijn!

Vreeselijke ramp, die in een oogwenk de heerlijkste streken vervormt tot een woestijn! menige schoone hoop vernietigt, menige toekomst verwoest!

Bijzonderheden omtrent deze verschrikkelijke gebeurtenis, voor zooveel er bij geheele stremming van kommunikatie bekend is, vinden onze lezers hierachter, onder Batavia.

Ziet daar de berigten van Batavia en Java. Werpen we thans een vlugtigen blik over de eilanden buiten Java, en in de eerste plaats op Celebes.

De berigten van daar zijn gunstig, de gezondheidstoestand der bevolking was goed, alsook de weersgesteldheid. De handel wordt als levendig opgegeven. Strandroof door eenige kampongs in de zuider distrikten bedreven, en door de hoofden niet ter kennisse van ons bestuur gebragt, veel min tegengegaan, werd onmiddelijk gestraft. De reis van den ambtenaar Bakkers naar Tanette en Baroe is op een wijze aangevangen, die een gunstigen afloop doet hopen. De vorstin, de rijkgrooten enz., hebben hem plegtig en eerbiedig ontvangen en zet hij de opname van het land ongestoord door.

De bijzonderheden van daar nog omtrent den togt der *Reynier Claessen* en *Gedeh* tegen de zeeroovers bekend geworden, komen overeen met wat wij in ons vorig overzigt daaromtrent mededeelden.

Uit de Molukken is niets bijzonders te berigten.

Van Sumatra vernemen wij, dat de gezondheidstoestand der bevolking minder gunstig is, dan vroeger, 't geen wordt toegeschreven aan de vele regens en de ongestadige weersgesteldheid. In de bovendivisien van Palembang zijn eenige personen gearresteerd, verscheidene huisgezinnen hebben zich onderworpen en werd er met kracht aan de wegen gewerkt.

Van Riouw meldt men, dat aldaar tusschen eenige chinesche gambirplanters oneenigheden zijn ontstaan, die door tusschenkomst van het bestuur evenwel spoedig zijn vereffend. Op Banka was de bevolking over 't algemeen gezond, hoewel zich in een paar distrikten verscheiden koortslijders bevonden. Ook daar heerschten zware regens en had er den 10 Januarij een aardstorting plaats; verschillende bruggen waren weggeslagen, en op eenige plaatsen was de weg overstroomd.

De inkomende en uitgaande regten aldaar ontvangen bedroegen in de maand Januarij dezes jaars *f* 1985,18 *meer* dan in dezelfde maand van 1860.

BATAVIA.

De heer Jhr. Mr. H. C. van der Wijck is door het gouvernement benoemd als kommissaris en zal zich morgen ochtend op reis begeven, ten einde den stand van zaken op Java op te nemen. De regering heeft voorloopig *f* 800,000. — ter zijner beschikking gesteld. Heden ochtend heeft eene kommissie uit den handel aan den kommissaris ter hand gesteld een som van *f* 41,000. —, door den Bataviaschen handelstand bijeengebragt voor de ongelukkige slagtoffers van den watersnood.

Voor zoover men weet zijn bij die ramp geen Europeanen omgekomen. Het gouvernement heeft een algemeene kollekte voor geheel Nederlandsch-Indië bevolen en twee schepen ingehuurd om rijst, zout en andere benoodigdheden naar Tjilatjap over te voeren.

Door de Handelsvereeniging alhier wordt aan den Heer J. Groll, laatstelijk hoofdingenieur der gouvernements-telegrafen in N. I., een prachtig zilveren theeservies aangeboden. Het blad is van rozenhout, waarin een zilveren middenstuk is ingelegd, bevattende een toepasselijke inscriptie en omgeven door de zinnebeelden der telegrafie en daarmeê verwante wetenschappen, welk middenstuk gedekt wordt door een glas, om noch het hout noch het zilver te beschadigen. Het blad heeft een zwaren, keurig gewerkten, massief zilveren rand.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op het koncert, dat de heer A. Robbio, violist, leerling van den beroemden Paganini, a. s. Vrijdag alhier zal geven. De heer Robbio heeft het grootste gedeelte van Europa en America doorreisd, ook Britsch-Indie, Kaap de Goede-Hoop, enz. bezocht en naar 't geen de nieuwsbladen van die verschillende plaatsen van zijne konserten melden, verwierf hij zich overal de bewondering der publieks, en grenst zijne technische vaardigheid aan het wonderbare. Wij zien met verlangen zijn koncert te gemoet.

Tot ons groot genoegen kunnen wij melden dat de opbrengst der voorstelling van het Hollandsch Liefhebberijtooneelgezelschap op a. s. Maandagavond zal strekken ten voordeele van de door den watersnood op Java ongelukkig gewordenen personen. Zoo ooit dan wenschen wij *thans* dit gezelschap een zeer ruime recette toe, opdat hun edel voornemen met den besten uitslag worde bekroond.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers, die eenigzins tot kultures en landbouw in betrekking staan, op de in dit nommer aangevangen belangrijke beschrijving der Landbouw-werktuigen, onlangs bij het Gouvernement ontvangen en ten dienste van het algemeen te bezigtiging gesteld in het lokaal der Heeren Cassalette & Co. alhier (zie *Jav. Courant* dd. 26 Januarij jl.)

De schrijver (de heer *F. A. Enklaar*, laatstelijk met zijn vader, den bekenden wetenschappelijken Landbouwkundige *E. C. Enklaar*, Mede-Redakteur van het Nederlandsch Tijdschrift: »de Vriend van den Landman", heeft eenigen tijd aan het hoofd eener fabriek van Landbouwwerktuigen gestaan. De bedoelde machines zijn onder zijn toezigt vervaardigd. Hij voegde daarbij het voordeel, dat hij vele jaren den landbouw zoowel praktisch als wetenschappelijk heeft beoefend.

De heer *Enklaar* is onlangs op Java aangekomen, waar hij zijn verkregen kennis in verband met de Indische kulturen wenscht te brengen, en zooveel hem daartoe de gelegenheid wordt aangeboden, ten nutte en voordeele daarvan aan te wenden.

Het tooneelgezelschap van den Heer Robert zal over eenigen tijd van Mauritius alhier aankomen; men denkt dat het in Augustus hier kan zijn.

Naar wij vernemen zijn van Bandjermassing goede berigten ontvangen.

Het was op gisteren, dat de Heer H. Loust aan zijn opvolger zou overdragen het *Marine Hotel*, waarvan hij een dozijn jaren eigenaar was geweest, en dat onder zijn beheer eene uitbreiding en verfraaijing heeft ondergaan, waardoor het nu onder de schoonste en meest bezochte van Indie mag gerangschikt worden.

Den avond te voren had hij al zijn gasten nog aan zijne tafel verzameld, en menig aanzienlijk ingezeten dezer plaats had gaarne gevolg gegeven aan de uitnoodiging, om het afscheidsfeest (bij zijn vertrek naar Nederland) van den nijveren mede-burger te helpen vieren.

Voor een honderdtal couverts had de eigenaar van het Marine Hotel zijn tafel aangerigt met een Lucullusgave en een Soyer-talent, als de Heer Loust immer getoond heeft bij uitnemendheid te bezitten.

Menig heildronk werd den gastheer aan het einde van zijn werkzamen loopbaan toe gebragt en toegejuicht, vooral toen een Hoofdofficier van het leger in hartelijke krijgsmanstaal hulde bragt aan den man, die zoo vaak bij militaire expeditiën zijne gulle gastvrijheid en warme sympathie aan de komende en gaande troepen had betoond; eene hoedanigheid die zijn naam populair heeft gemaakt bij het Indische leger, en den eernaam doen verwerven van» vriend van den soldaat."

De Hoornmuziek van een der bataillons Infanterie had het zich dan ook eene eere gerekend, om den feestdisch van den scheidenden vriend met hare liefelijke toonen op te luisteren.

Gedurende de maand Februarij is in de Spaarbank ingebragt geworden	*f*	12,383.10
en daaruit terug genomen	»	10,188.25
Op Ult. Febr. jl. beliepen de inlagen van 1120 inleggers	*f*	834,406.84
en zijn tot dien datum terug genomen	»	342,733.30
Zoodat ingelegd blijft	*f*	491,673.54

Van Japan en China deelt de *Overland China mail* van 15 Februarij het volgende mede:

De stoomboot *Carthago* heeft gewigtige tijdingen van Japan aangebragt, loopende tot 13 dezer. Vooreerst, dat de heer Husken, sekretaris van de legatie der Vereenigde Staten, te Yedo vermoord is; ten tweede dat alle vreemde ministers te Yedo, op één na, naar Yokohamma waren gevlugt en dat de britsche en fransche ministers vooraf hunne vlaggen hadden neergehaald; ten derde dat de minister der Vereenigde Staten, de heer Harris, vast besloten naar 't schijnt om zijn pligt te vervullen, weigerde met de anderen te vlugten en op zijn post bleef, zich vergenoegende met de huizen der ambassade te barrikaderen. De eenige oorlogschepen te Yedo waren de twee Pruissische *Thetis* en *Arcona*. De tempel door de pruissische ambassade bezet is versterkt. Geen vreemdeling durft zijn huis verlaten. Het wordt bevestigd, dat het pruissische traktaat te Yedo geteekend is. Het gedrag van den americaanschen minister door bij zijn vlag te blijven schijnt eervol af te steken bij dat van die gezanten, welke de hunne hadden ingenomen. Wij hebben in deze streken menschen noodig zonder vrees, die in de dienst huns vorsten aan geen gevaar denken. Het is vernederend stoutmoedig te wezen, wanneer eenige oorlogschepen bij de hand zijn, en de eerste te zijn om te vlugten wanneer een werkelijk gevaar opdaagt. Zulke menschen deugen niet voor streken als Japan en China.

Van Tientsin meldt men dd. 21 Januarij, dat de bezettingstroepen geheel ingesloten waren en afgesneden van hunne gemeenschap met de zee. Door de massa ijs die zich verscheidene mijlen tusschen de Takuforten en den ankergrond uitstrekt, was het het onmogelijk om de mails van Engeland na die van 10 October aan wal te brengen, en zij zijn nu te Maitau, de winterankerplaats, omstreeks 30 mijlen van Cheefoo, waar men denkt dat zij aan wal gebragt en overland naar Tientsin gezonden zullen worden, een afstand van ongeveer 330 mijlen.

Het doet ons leed te moeten melden het overlijden van den bevelhebber der fransche troepen te Tientsin, den dapperen generaal Collineau, bekend als de aanvoerder van het regement Zouaven, dat het eerst den Malakafftoren bestormde. Dit treurig voorval geschiedde den 15 Januarij. 't Schijnt, dat de generaal een aanval der kinderziekte, die nog altoos te Tientsin heerscht, gelukkig had doorgestaan, en dat hij den 12 Januarij met zijn gewone helderheid en oogenschijnlijk gezond een dagorder uitgaf. Denzelfden namiddag openbaarden zich symptomen van verlamming der ledematen en werden den volgenden dag vaster. Den 14den was de benedenhelft zijns ligchaams verlamd. Den volgenden dag, toen de gevolgde behandeling niet hielp en de symptomen in hevigheid toenamen, werd er een konsult belegd van dr. Gordon, eerste officier van gezondheid, en dr. Rennie, en zij verklaarden met dr. Gerrier en dr. Rivière, de beide eerste officieren van gezondheid der fransche troepen, dat bij dit geval de menschelijke wetenschap niets vermogt. Denzelfden avond blies de generaal den laatsten adem uit, algemeen door beide legers betreurd. De hevige aanval, zoowel als de snelheid en kwaadaardigheid van dit ongeval wordt toegeschreven naar wij vernemen aan de hevige koude van den 12den, toen de thermometer, dien dag tot op 4° daalde, en de noodlottige uitwerkselen hiervan werden ook nog opgemerkt in den plotselingen dood van twee engelsche soldaten op denzelfden namiddag, die den vorigen dag oogenschijnlijk zeer gezond waren.

Nog een andere treurige gebeurtenis hebben wij van Tientsin te vermelden, die den 11den Januarij voorviel. Onder de engelsche troepen was een som van 800 dollars door den kapelaan McGhee ingezameld, om onder de behoeftige Chinezen te worden uitgedeeld. Tijd en plaats werden bekend gemaakt, en niettegenstaande de vinnige koude en aanhoudende sneeuwjagt, verdrongen zich meer dan 500 menschen ter plaatse waar de uitdeeling geschieden zou, en toen deze begon ontstond er zulk een gedrang, dat er negen vrouwen en één kind doodgetrapt en verscheiden anderen ernstig gekwetst werden.

Generaal Collineau werd den 18den met militaire eer begraven en de lijkrede werd uitgesproken door kolonel O' Malley van het 102de, die hem in 't kommando opvolgt.

Van Shanghae is weinig nieuws. Men is met de opening der Yangtsze voor den handel bezig. Er loopen geruchten dat de oproerlingen 't voornemen hebben andermaal een bezoek te Shanghae af te leggen. Geruchten van nieuwe voordeelen door de rebellen in verwijderde provinciën behaald, zijn in omloop, doch tijdingen ontbreken.

Van Swatow meldt men, dat in het *Clubhouse* een meeting werd gehouden ter stichting van een zeemanshuis (*Sailorshome*) in de kolonie. Er is reeds een som van 42,000 dollars tot dat doel bijeengebragt, een plaats is gekozen achter de Murray Barracks, en het komité zal een vergadering beleggen van alle geneeskundigen in de kolonie, ten einde hun advies te vragen.

Batavia. — In den morgen van den 24sten Februarij 1861 is Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal en gevolg van hier naar Buitenzorg vertrokken.

— Door den hoogleeraar te Leyden dr. J. Hoffmann is een katalogus van Chinesche matrijzen en drukletters zoomede een werk, getiteld: »Mededeeling aangaande dezelve" vervaardigd; ten aanzien van welke typen bij notariele akten 's Rijks regt van eigendom is gewaarborgd.

Het noodige is door de Regering verrigt ter verspreiding van deze werken.

— Ter vervanging van de afgetreden leden der direktie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, J. Munnich en J. J. van Emmerik, zijn benoemd de gewone leden des genootschaps dr. S. A. Naber en mr. H. Rochussen, de laatste tevens tot thesaurier; terwijl tot gewoon lid is benoemd de heer F. van Leeuwen, te Batavia.

— In de op den 6den dezer gehouden bestuurs-vergadering der Natuurkundige Vereeniging is tot gewoon lid benoemd de heer P. van der Grab te Amboina, en in die gehouden op den 25 jl., de heer H. Prange te Batavia.

Bantam. — Eene den inlander Kassim te Anjer toebehoorende, met vier opvarenden en een djoeroemoedi bemande praauw, komende van de Lampongs en bestemd naar Anjer, met 12 passagiers aan boord, is in de nabijheid van Anjer, ten gevolge van sterken wind en zwaren golfslag, omgeslagen, waarbij tien personen zijn omgekomen.

Preanger Regentschappen. — Op den 9den Februarij heeft in het distrikt Madjalaija (Bandong) een hevige storm gewoed, waardoor 38 woningen en 13 vruchtboomen zijn omgewaaid.

Japara. — Des avonds te 7 uren 35 minuten van zaturdag den 16den Februarij 1861, werd, zonder waarneming van andere meer hoor-, of zigtbare kenteekenen, uit het gedurende geruimen tijd slingeren van vele aan lange kettingen of haken hangende lampen en stolpen, ook in geslotene en dus hoegenaamd niet aan wind blootgestelde vertrekken opgemerkt, dat er eene zeer ligte aardbeving had plaats gevonden en dat de slingeringen dier vele lampen, welke, als hangende in haken, geene geheel vrije beweging hadden, plaats vonden, gedeeltelijk tusschen Zuid en Noord en gedeeltelijk tusschen Zuid-West en Noord-Oost.

Vermoedelijk was hier de grens eener aardbeving, welke elders zich met meer kracht heeft geopenbaard.

Soerakarta. — Per telegraaf wordt medegedeeld, dat eene hevige overstrooming, veroorzaakt door ophooping van water in de Solo-rivier, te Soerakarta heeft plaats gehad. In den morgen van Zaturdag den [illegible] bereikte het water zijn hoogste standpunt, zijnde [illegible] boven het vroeger hooge bandjer-peil.

In het residentiehuis, het telegraaf-bureau en [illegible] vele andere plaatsen stond het water [illegible]

Sedert daalde het water, doch [illegible]

De levensmiddelen, welke op de plaats [illegible] waren, zoomede andere koopwaren [illegible]

de Europeanen, Chinezen en inlandsche prinsen zijn grootendeels door het water vernield.

Daarenboven zijn verscheidene menschen en zeer vele paarden en runderen verdronken.

In de benoodigde levensmiddelen wordt tegen zeer hooge prijzen door toevoer van buiten voorzien.

De Soesoehoenan en prins Mangkoe Negoro hebben zich met hunne naaste betrekkingen voor het water kunnen bergen, terwijl de ingezetenen op de daken en bovenverdiepingen hunner woningen een goed heenkomen hebben gezocht.

De gevangenen, die 36 uren zonder eten waren gebleven, hebben gepoogd oproer te maken en te ontvlugten.

Ten gevolge van doortastende maatregelen van de zijde van den resident werd echter dit oproer in bedwang gehouden; zijnde de gevangenen tevens van voeding voorzien. Sedert houden zij zich rustig.

Van de vorsten en inlandsche hoofden ondervindt het bestuur de hulp, welke zij maar eenigermate verleenen kunnen.

In den nacht van den 24sten op den 25sten dezer is het water belangrijk afgeloopen.

De kommunikatie is daardoor nagenoeg geheel weder geopend. Niettemin verkeeren nog velen wat hunne voeding betreft in een voor het oogenblik zorgwekkenden toestand.

Volgens een nader ontvangen berigt is het water op den 26sten dezer blijven vallen en geheel afgeloopen.

Alom waar behoefte aan voedsel bestond is daarin door het bestuur zoo veel mogelijk te gemoet gekomen. Levensmiddelen worden aangevoerd tegen betrekkelijk billijke prijzen.

Het juiste getal der slagtoffers is nog niet geene mogelijkheid te bepalen, doch is nu reeds gebleken niet zoo aanzienlijk te zijn als gevreesd werd. De schade aan bezittingen is daarentegen hoogst aanzienlijk.

Omtrent den invloed der overstrooming op de veldgewassen waren nog geene berigten ingekomen.

Bagelen. — Ook van dit gewest wordt per telegraaf medegedeeld, dat aldaar van af den 19den Februarij jl. aanhoudende stortregens zijn gevallen, waardoor alle rivieren buiten hare oevers zijn getreden.

Bij de meesten bedroeg de rijzing in weinige uren tijds 25 voet.

In het distrikt Loana alleen hebben over de 200 menschen, waaronder twee dessa-hoofden, het leven verloren door aardstortingen.

De gemeenschap met Kadoe is geheel gestremd.

Onder Ledok en in de Zuid-Bagelen zijn alle bruggen bezweken.

Slechts één man is het gelukt van eerstgemelde plaats tijding over te brengen.

Ook daar moet het aantal verloren menschenlevens groot zijn.

De hoofdplaats Koeto-Ardjo bestaat niet meer!

De onderkollekteur aldaar heeft vijf zijner kinderen, alle andere hoofden hunne vrouwen en kinderen verloren.

Het water stond in de kontroleurswoning 5 voet hoog.

De telegraaflijn tusschen Koeto-Ardjo en Magelang ligt op vijf plaatsen onder aardstortingen bedolven.

De resident heeft met levensgevaar Koeto-Ardjo kunnen bereiken, ten einde den stand van zaken op te nemen.

De ellende moet onbeschrijfelijk zijn.

Alle sawa's zijn voeten hoog met slijk bedekt, terwijl het gewas geheel is verloren.

Door den resident is aan hoofden en ambtenaren die have en goed hebben verloren, eene maand traktement uitbetaald.

De transporten van den aannemer zijn allen verloren.

Bevolking en hoofden zijn voor het oogenblik totaal ontmoedigd.

Banjoemaas. — Ook deze residentie is vreeselijk door overstrooming geteisterd.

Volgens een van den resident ontvangen telegram zijn, voor zoo ver men weet, alle Europeanen gered.

Bijna allen bevinden zich met den resident op de heuvelenrei, die de vlakte van Banjoemaas omringt.

Zij hebben alles verloren, doch denken voor het oogenblik slechts aan middelen om in den nood der geringe bevolking te voorzien.

De ellende is zoo groot, dat men zich daarvan geen denkbeeld kan maken.

De betrokkene hoofden van gewestelijk bestuur zijn door de regering aangeschreven om onverwijld al het mogelijke aan te wenden om hulp te verleenen en leniging aan te brengen.

Timor. — Op den 7den Februarij jl. werden te Koepang met de schoener *Coquette* van Larantoeka aangebragt zeven Engelsche schipbreukelingen van de schoener *Rajah*.

Volgens het verhaal van den gezagvoerder Cameron hebben zij op den 7den December 1860 met eene lading rijst, bestemd voor Hongkong, Bali-Lombok verlaten en op den 11den daaraanvolgende schipbreuk geleden op de klippen van het eiland Kalatoea.

Na vruchteloos pogen, om het schip vlot te krijgen hadden zij, na nog 21 dagen aan boord te zijn gebleven, hun bodem in twee sloepen verlaten.

Een viertal matrozen landde op den 9den Januarij jl. te Andanara, en werd aldaar door den Radja goed ontvangen, die tevens voor hunne opzending naar den posthouder van Lawajong heeft zorg gedragen.

De gezagvoerder kwam eerst den 29sten Januarij te Larantoeka aan; een zijner matrozen was gedurende den overtogt overleden.

Van Koepang zijn zij verder met de stoomboot *Amboina*, gezagvoerder Vogel, naar Java vertokken.

China. (Januarij.) — Het tolbestuur te Canton heeft de alonde bepaling opgeheven, afkomstig van het Chinesche bestuur, volgens welke de vreemde schepen, welke te Canton eene rijstlading aanbragten, daarna in ballast vertrekkende, geheel of met uitvoerlading vertrekkende, half van de gewone heffing der tonnegelden te Whampoa waren vrijgesteld.

Deze opheffing neemt het voornaamste der weinige overgeblevene motiven voor Nederlandsche scheepvaart op Canton weg, en zulks ten voordeele der vaart op Hongkong en Makao, alwaar zich de markt voor buitenlandsche rijstsoorten nu nog meer dan vroeger zal vestigen. De meeste scheepsbevrachtingen voor rijstladingen naar China gesloten, laten aan den bevrachter de keus vrij, zonder vrachtverschil, tusschen Canton, Hongkong en Makao als losplaatsen.

Voortaan zal er in zulke charter-partijen een verschil van 4 à 5 dollarscents per pikol ten nadeele van Canton moeten worden bepaald, of liever de keus van laatstgenoemde haven geheel wegvallen, daar de Chinesche jonken voor minder vracht de rijst zullen overvoeren, hetzij naar Canton, hetzij naar andere, welligt geschiktere binnenlandsche markten.

Eene andere, nieuwe restriktie, tegen de dokken en andere ondernemingen van vreemden te Whampoa gerigt, misschien om soortgelijke inrigtingen te Hongkong te bevoordeelen, is de heffing van invoerregten op scheepsmaterieel en viktualien, schoon niet voor invoer in China, maar alleen voor uitrusting van vreemde schepen dienende. De heftige en zelfs gewelddadige tegenkanting die dit echter van den kant der belanghebbenden (meest Americanen), gerugsteund door den Americaanschen konsul te Canton, heeft te weeg gebragt, geeft eenig vooruitzigt op latere verzachtende bepalingen ten deze. (*Jav. Ct.*)

FRANKRIJK.

Dezer dagen werd te Parijs de verzameling autografen van den heer Lajarriere, een bekend liefhebber en deskundige, die onlangs overleden is, in het openbaar verkocht. De prijzen waren hooger dan ooit en de beste stukken zijn voor het Britsche museum aangekocht.

Onder de autografen van koningen, bragt die van Karel VIII van Frankrijk 165 frs., van Lodewijk XII, 141, van Hendrik II, 202, 5 van Lodewijk XIII, van 60 tot 290 frs., van Lodewijk XVI, 299; de handteekening alleen van den zoogenaamden Lodewijk XVII, onder een brief van Maria Antoinette aan de princes de Lamballa 700, van Lodewijk Philips 159, Napoleon I, 115, Napoleon II (gelijk de hertog van Reichstadt thans heet) 120, Napoleon III 93 fr. op.

Die van generaals of veldheeren werden verkocht als volgt: van Dunois 66, Bayard 285, Garibaldi 56, Lamorière 47 frcs.

Van staatslieden: van Mazarin 622, Richelieu 750, kardinaal de Retz 67 frcs.

Van schrijvers: van Bossuet 200; Massillon 185, eene door Molière onderteekende notariele akte 950; mad. de Sevigné 99, mad. de Stael 76, mad. Scudery 141, vier brieven van Voltaire 55 tot 71 frcs., Boileau 195, Rousseau 160, Rabelais 510 frcs.

— De nieuwsgierigen verdringen zich in de fotografische galerij van den heer Mayer, boulevard des Capucins alhier, om eene levensgroote fotografische afbeelding van den keizer te bewonderen. Zij is de eerste welgeslaagde poging, om fotografische portretten van die grootte en voeten uit te vervaardigen.

— De betrekkingen tusschen Rusland en Frankrijk, in den laatsten tijd minder goed, laten thans weder niets te wenschen over, en naar men zegt, zal indien de vrede in Europa behouden blijft, keizer Alexander in Mei a. s. te Parijs komen. Keizer Napoleon heeft den russischen generaal Ignatieff het grootkruis van het Legioen van Eer geschonken, als bewijs van erkentelijkheid voor de door dien hoofdofficier bewezen zeer belangrijke diensten bij het sluiten van den vrede met China.

DUITSCHLAND.

Weenen, 5 Jan. Sedert eenige dagen loopt hier het gerucht, dat, ten gevolge van het aanblijven van graaf Rechberg in het ministerie, en de daaruit voortvloeijende moeijelijkheden, de heer von Schmerling om zijn ontslag had gevraagd. Gewoonlijk welonderrigte personen willen echter weten, dat, niettegenstaande de daarmede strijdige verklaring der *Wiener Zeitung*, graaf Rechberg het presidium van den ministerraad zal nederleggen, om zich geheel uit de staatsdienst terug te trekken. Men verzekert namelijk, dat de keizer vast heeft besloten, den konstitutionelen weg te bewandelen en alle belemmerende elementen ter zijde te stellen; binnen kort verwacht men dan ook de openbaarmaking van staatsstukken, ter bevestiging van het programma des heeren von Schmerling, hetgeen waarschijnlijk door onderscheidene benoemingen en ontslagen zal worden gevolgd, strekkende tot verlevendiging van het algemeen vertrouwen.

— Op 26 Dec. jl. stonden in het Venetiaansche 183,800 man, namelijk 36 regimenten van 3 bataillons, ieder 1300 man sterk; 18 bataillons jagers van 10 maen; 520 bataillons veld-artillerie, van 200 man en 200 paarden, terwijl de genie 10,000 en de kavallerie 5000 man sterk is. Hierbij moeten nog de bezettingen der vestingen, de ambulances, de marine enz. gevoegd worden. Als reserve staan 35,000 man in de omstreken van Triëst, langs de Istrische en Dalmatische kusten; het hoofdkwartier dier troepen is te Triest gevestigd. Een ander korps, insgelijks 35,000 man sterk, welke hoofdkwartier te Grätz is, bezet Styrie, Illyrie en Carinthie. Berigten van 27 Dec. jl. willen, dat het aantal der kommandos van het leger in het Venetiaansche zal verminderd worden, ten einde de onkosten te verlagen en aan het kommando een ruimer werkkring te geven.

— De oud-minister Heinrich baron von Arnim is eergisteren in 63jarigen leeftijd te Dusseldorp gestorven. De overledene was algemeen geëerd als een man van uitstekende talenten, echte vaderlandsliefde en zuiver liberalismus. In 1798 geboren maakte hij op 15jarigen leeftijd reeds den bevrijdingsoorlog mede met vijf zijner broeders, waarvan twee sneuvelden, terwijl hij zelf gewond en zijn paard hem onder het lijf doodgeschoten werd. In 1820 trad hij in staatsdienst, als attaché bij het gezantschap in Zwitserland, en werd later achtereenvolgens sekretaris van legatie te Munchen, Kopenhagen en Napels, en zaakgelastigde te Darmstadt; in 1834 werd hij geheimlegatieraad bij het ministerie van buitenlandsche zaken, later gezant te Brussel, alwaar hij inzonderheid den aanleg der spoorverbinding tusschen Belgie en Duitschland bevorderde en in 1844 het Belgisch-Pruissisch handelsverdrag sloot, waardoor Belgie aan den Franschen invloed werd onttrokken. In 1846 werd hij gezant te Parijs, waar hij tot aan de revolutie van Februarij 1848 bleef, en kort daarna in het kabinet alhier trad, dat hij echter reeds in Junij weder verliet, daar zijne pogingen, om aan Pruissens politiek eene Duitsche wending te geven, destijds schipbreuk leden. Sedert dien nam hij echter, deels als redenaar in het huis der afgevaardigden, deels als talentvol politiek schrijver, nog een levendig deel aan 's lands openbare aangelegenheden. Sinds 1848 was von Arnim weduwnaar van eene dochter van baron Strik van Linschoten, den Nederlandschen gezant bij het Wurtembergsche hof in 1818.

Weenen, 6 Jan. De Poolsche deputatie uit Gallicie heeft een onderhoud gehad met den minister v. Schmerling. Bij die gelegenheid zeide de minister, dat hij de leden der deputatie beschouwde als afgevaardigd door eene vereeniging of genootschap. Hierop antwoordde een van de leden der deputatie, dat zij moesten beschouwd worden als door het gansche land gezonden. Hiervan zal het volgende ten bewijze strekken: »Hierbij heb ik de eer aan den minister een memorie aan te bieden, waarin de wenschen der bevolking van Gallicie zijn uitgedrukt. Indien nu in de verschillende steden en dorpen des lands dergelijk stuk ter onderteekening wordt gelegd, zullen duizenden en duizenden het met hun naam voorzien. Door nu het een na het andere aan den minister toe te zenden, zal hij ontwaren, dat de memorie niet bevat de wenschen van een zeer klein getal personen, maar inderdaad van de bevolking des lands."

— Uit Venetie wordt berigt, dat het aan de politie is gelukt een der gevaarlijkste agenten der Sardinische regering op het spoor te komen; hij is een zeer rijk grondeigenaar. De aanleiding tot zijne ontdekking is geweest het gevangen nemen van een zijner onderagenten. Toen zijn proces was opgemaakt en hij zag, dat er geene hoop op redding overschoot, heeft hij eene volledige bekentenis afgelegd.

— Het beijersche regeringsblad zet de redenen uiteen, die het hof van Munchen hebben doen besluiten zijne diplomatieke betrekkingen met Sardinie aftebreken. Het verklaart dat de politiek, waarvan de sardinische regering zich »vrijwillig het werktuig" heeft gemaakt en die de regten schond van drie italiaansche vorsten, »door banden van bloedverwantschap en vriendschap aan het koninklijk geslacht van Beijeren verbonden", de veiligheid in gevaar brengt van al de Staten en zelfs de orde in de maatschappij bedreigt. Aan het slot van bedoeld officieel artikel leest men, dat »alle lessen der geschiedenis zouden worden gelogenstraft, indien Sardinië niet ten laatste gedwongen wierd zelf de kelk te ledigen, welke het alleen voor anderen en tot zijn voordeel gelooft te vullen."

— Het blad *les Nationalités* meldt dat de orde der ridders van Jerusalem voornemens is koning Victor Emanuel, koning van Cyprus en Jerusalem *in partibus*, tot haren grootmeester te benoemen. Sedert de verovering van Malta werden de ridders slechts door een eenvoudigen stedehouder des grootmeesters bestuurd.

— De Hongaarsche graaf en vlugteling Ladislaus Teleky, die zich met een valschen Engelschen pas, onder den naam van John Harold te Dresden ophield, is dezer dagen aldaar gearresteerd en aan Oostenrijk uitgeleverd. Dit is geschied op aanvrage der Weener-politie, en op grond van de tusschen de beide staten bestaande overeenkomst nopens de uitlevering van misdadigers. Daar graaf Teleky evenwel geen gewone misdadiger, maar politieke vlugteling is, baarde deze handelwijs van de Saxische regering groot opzien en werd allerongunstigst beoordeeld.

Onmiddelijk werd te Pesth in eene algemeene vergadering der inwoners besloten, een adres te rigten tot de hofkanselarij, waarin op de in vrijheidstelling van Teleky werd aangedrongen, of zoo de inwilliging van dit verzoek niet verkregen kon worden, het daarheen te rigten dat hij aan de Hongaarsche regtbank overgegeven wierd.

Ook de Engelsche en Fransche regeringen moeten bij het Weener kabinet stappen hebben gedaan ten gunste van graaf Teleky. De heer de Thouvenel heeft zich, naar men verzekert, niet alleen te dier zake tot prins Metternich gewend, maar ook eene dépêche, en spoedig daarna eene tweede naar Weenen gezonden, waarin gezegd wordt dat de gevangenneming van bedoelden uitgewekene een pijnlijken indruk in Europa heeft gemaakt, zijnde voorts die handeling een groote staatkundige misslag, die allezins geschikt is om de spanning in Hongarije op dreigende wijze te doen toenemen.

Die pogingen zijn niet zonder gevolg gebleven. De keizer heeft graaf Teleky bij zich laten komen en hem zijne vrijheid teruggeven, onder belofte tevens dat alle regterlijk onderzoek ten zijnen aanzien zou ophouden.

Teleky heeft hierop van zijn kant beloofd, alle betrekkingen met het buitenland te zullen afbreken, 's lands grenzen niet te zullen overschrijden en zich van alle deelneming aan de politiek te zullen onthouden.

Franfort, 6 Jan. Op uitnoodiging van eenige leden der nationale vereeniging heeft heden te Eltville eene vergadering van burgers uit Hessen en Nassau plaats gehad, waarin besloten werd tot het doen der volgende verklaring: »De vergadering ziet in het bij den bond ingediende voorstel der groothertogelijk Hessische regering, van 5 dezer, de onderdrukking der nationale vereeniging ten doel hebbende, eene nieuwe, aan den bondsdag gerigte uitnoodiging, tot overschrijding zijner bevoegdheid en tot verguizing van alle bij de wet verleende regten, en zij noodigt alle Duitsche burgers uit, door hunne wettige organen te bewerken, dat dit voorstel verworpen en in geen der staten in werking gebragt zal worden."

— Uit Kassel wordt van goederhand gemeld, dat in de laatste dagen weder een zeer druk diplomatiek verkeer tusschen het kabinet aldaar en dat van Berlijn plaats heeft, op de kwestie der Keur-Hessische konstitutie betrekking hebbende.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		NAAR
Februarij	21	Engelsch	Orissa	G. Merison	Whampoa	7 Febr.	Londen
〃	—	〃	Dewstone	J. Newton	〃	7 〃	Londen pass. mevr. Newton en kind
〃	22	Amerikaansch	Storm King	C. Callaghan	Manilla	9 〃	Boston
〃	—	Nederlandsch	Cosmopoliet	C. E. Westenenk	Batavia	20 〃	Amsterdam met 2 passagiers
〃	—	〃	Sperwer	C. H. Schreuder	〃	— 〃	〃
〃	—	Engelsch	Dirk Arnold	W. R. Kajil	Sunderland	17 Oct.	Singapore
〃	24	Fransch	Louis Cesard	P. Thomas	Batavia	23 Febr.	Padang
〃	—	Engelsch	Knight	A. Reid	Singapore	10 〃	Londen
〃	25	Amerikaansch	Kate Hooper	E. J. Johnson	Macao	13 〃	Havana met Chin. koelies
〃	—	Hamburg	Main	P. H. Haack	Bangkok	11 〃	Falmouth
〃	23	Engelsch	Agamenon	J. Horan	Manilla	16 〃	Londen
〃	25	〃	Sir Isaac Newton	Pironet	Shanghae	11 〃	Liverpool
〃	—	〃	Jeanpere	King	Nagasaki	5 〃	Londen

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Februarij	28	Nederlandsch	bark	Gouv. Gen. D. v. Twist.	C. E. Heeksma	Liverpool	16 Oct.	Hunter, Houghton & Co.
〃	—	〃	brik	Zeenijmph	T Schipper	Amsterdam	30 〃	J. Cezard & Co.
〃	—	〃	bark	Aletta Augusta	J. A. Tenholt	Hobartown	21 Jan.	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
〃	—	〃	〃	Nijverheid	E. L. Kerkstra	Cheli		〃

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Februarij	27	Spaansch	oorlog. stooms.	Valiente	D. F. Cawesco	koerst. N. O.
〃	—	〃	〃	Aminosa	A. F. Meneses	〃 〃
Maart	1	Nederlandsch	schip	Johannes Lodewijk	A. H. van der Waal	Soer., via Sam. en Cheribon
〃	—	〃	〃	Henriette Maria	P. Tjebbes	Soerabaija
〃	—	〃	bark	Postiljon	J. C. van der Poll	〃
〃	2	Ned. Indisch	〃	Iskandria	D. T. Varkevisser	Samarang

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Alida Maria	J. de Vries		Haager & Schuurman.
〃	〃	Willem Hendrik*	H. Beckering		Schimmelpenninck & Co.
〃	〃	Johanna Maria	Wilhelmie	Nederland	van Ommeren, Rueb & Co.
〃	schip	Burgemeester Hoffman*	T. de Wit		〃
〃	brik	Princes Charlotte*	Hille		〃
〃	〃	H. Willebrordus*	T. Kleve	Singapore	〃
〃	schip	Doggersbank*	T. Mammes	Soerabaija	J. Cezard & Co.
〃	brik	Zeenijmph *	T. Schipper	Samarang	〃
〃	schip	Chistina en Jannette	N. Rademaker	Nederland	G. Buijn & Co.
〃	〃	Tweeling Zusters	W. P. Carst		〃
〃	〃	Sonburg*	M. W. Zwart		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
〃	bark	A. R. Falck	D. van Duivenbode		B. Kopersmit & Co.
〃	schip	Nieuw Holland	L. Tuk	Cheribon en Samarang	〃
〃	〃	Prins Maurits	J. Bart	Soerabaija	〃
〃	bark	Jannetje*	A. Lupcke	Soerabaija	〃
Ned. Indisch	brik	Jeannette Maria *	A. Kuipers		P. Landberg & Zoon.
〃	bark	Jenoer*	Said bin Sahab	Soerabaija	Haager & Schuurman.
〃	〃	Generaal Michiels*	D. de Wilde		〃
Engelsch	schip	Victoria*	Torza,		Hunter, Houghton & Co.
Fransch	〃	Marie et Elisa*	Rocher,		J. Cezard & Co.
〃	〃	Bon Père*	Bourat	Montevideo	〃
Zweedsch	bark	G. B. Carr*	John v. Windrufva		〃
〃	〃	Cleopatra*	Dannberg		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
Hamburg	〃	Magdalana.*	Hinrichon		〃
〃	〃	George en Henry*	J. Peters	Soerabaija	The Borneo C. Limited.
Oldenburg	〃	Gottorp *	R. Bergfeldt		E. Moormann & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Samarang.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	DATUM.	VAN
Februarij	13	Ned. Indisch	bark	Al Alawie	Sech bin Smeer	5 Febr.	Pontianak
〃	15	Nederlandsch	schip	Onderkerk aan den Amstel	K. J. Swart	13 〃	Cheribon
〃	—	Ned. Indisch	〃	Maria Henriette	J. Winter	11 〃	Batavia
〃	17	〃	bark	Marzoek	Said Alhabassij	6 〃	Riouw
〃	—	〃	stooms.	Padang	A. Guijot	15 〃	Soerabaija
〃	—	〃	〃	Prins van Oranje	J. Prins	16 〃	Batavia

Vertrokken schepen van *Samarang.*

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Februarij	17	Ned. Indisch	schoener	l'Union	G. Schuit	Djawana
〃	—	〃	stooms.	Padang	A. Guijot	Batavia
〃	19	〃	〃	Prins van Oranje	J. Prins	Soerabaija
〃	21	Nederlandsch	schip	Onderkerk aan den Amstel	K. J. Swart	Nederland
〃	—	Ned. Indisch	bark	Al Alawie	Sech Bin Smeer	Soerabaija

In lading liggende schepen te *Samarang.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Adriana Petronella	J. K. Annokkee	Nederl. via Soerabaija	van den Broek & Veeckens
〃	〃	Cito	R. Grivel		Dorrepaal & Co.
Zweedsch	〃	Teordor Dill	L. A. Flory		Mac Neill & Co.
Fransch	schip	Chateau du Gol	E. François	Frankrijk	van den Broek & Veeckens.
Amerikaansch	bark	Carree Leland	P. L. Smith		Gezagvoerder.
Ned. Indisch	〃	Sara Eleonora	D. Schuijmer	Batavia	Dorrepaal & Co.
〃	schoener	Hong An	Lim Kwe Soeij		Gezagvoerder.
〃	〃	Srie Cheribon	I Engtjee	Batavia en Cheribon	〃
〃	〃	Bientang Toedjoe,	J. Goei		〃
〃	bark	Bientang Anam	J. Steendam		〃
〃	brik	Fathool Main	Said Asegaf,		〃
〃	schip	Padang Pandjang	P. Snijder,		〃
〃	〃	Maria Henriette	J. Winter		B. Kopersmit & Co.
〃	bark	Marzoek	Said Alhabassij		Gezagvoerder.

Aangekomen schepen te *Indramaijo.*

DATUM.	VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Febr. 19	N. I.	bark	Pijlades	D. J. de Gee	Samarang

Vertrokken schepen van *Indramaijo.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Febr. 20	N. I.	bark	Johanna Elisabeth	H. S. van Hien	Samarang

Aangekomen schepen te *Cheribon.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Febr. 18	N. I.	stooms.	Padang	Guijot	Soerabaija
〃 19	Amer.	bark	Windward	Hamlim	Batavia
〃 21	N. I.	〃	Djoedool Haer	Sech Basbai	Samarang

Vertrokken schepen van *Cheribon.*

DATUM.	VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Febr. 18	N. I.	brik	Padang	Guijot	Batavia
〃 —	〃	stooms.	Tartar	Tan Ingpan	Pekalongan

Vertrokken schepen van *Tagal.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Febr. 18	N. I.	bark	Timbang	Po Wongso	Djoana

Vertrokken schepen van *Rembang.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGV.	NAAR
Febr. [illegible]	N. I.	bark	Inglie	Djie Kiatsan	Bali
〃 [illegible]		〃	Oengoan	Kotiong	Samarang

Aangekomen schepen te *Djoana.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Febr. 19	N. I.	bark	L'Union	G. Schuit	Samarang
〃 23	〃	[illegible]	Timbang	Po Wongso	Cheribon

Vertrokken schepen *van Djoana.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan. 28	N. I.	bark	Timbang	Po Wongso	Cheribon

Aangekomen schepen te *Sumanap.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Febr. 13	N. I.	kotter.	Klara	Ongo	Banjoewangie
〃 14	〃	brik	Fathal Haer	Said Molahaila	Soerabaija

Aangekomen schepen te *Grissee.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Febr. 18	N. I.	bark	Anis Balgair	Sech Soenkar.	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Grissee.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Febr. 16	N. I.	bark	Fathal Nassar	Said Asegaf	Soerabaija

Marktprijzen.

TE BATAVIA, DEN 1 MAART.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN VAN	PRIJZEN TOT	AANMERKINGEN.
Arak ☩ legg.	60.—	70.	ger. afdoeningen.
Casia, Vera			niet aan de markt.
Cubeben			schaarsch.
Cochenille	85.—		zonder afdoeningen.
Klapper Olie	22.—	23.—	tamelijke voorraad.
Gom Elastiek ☩ pic.	85.—		
„ Benzoin	55.—	120.—	zonder handel.
„ Dammar ☩ pic.	23.50		ger. vraag.
Gutta Percha	75.—		nominaal.
Rotting, Banjermassing	8.—		verkoopen.
„ Padang	6.—		nominaal.
Sandelhout			niet aan de markt.
Tin	85.—		afgedaan.
Foelie No. 1	50.—		zonder handel.
Huiden, Koe	3.—	4.—	〃
„ Buffel ☩ st	3.—	3.50	zonder kooplust.
Kruidnagelen ☩ pd.	35.—		niet aan de markt.
Koffij, Java	35.—		〃 〃
〃 Padang			niet aan de markt.
Notenmuscaat No. 1	75.—		aangeboden.
Indigo	4.15		prima kwal. te Sam.
Peper, zwarte	18.—	20.	nominaal.
„ witte	66.—		groote voorraad.
Sapanhout, Manila in Entrep.	6.—		zonder vraag.
„ Java ☩ pic.	3.—	3.50—	handel flaauw.
Suiker No. 16	16.—	16.25	afgedaan.
Rijst, Indramaijoe met zakken			oogst verkocht.
〃 Witte Batavia 1e kwalit.	175.—	190.—	voorr. gering.
〃 „ „ 2e „	160.—	170.—	〃 〃
〃 Cargo	130.—	145.—	〃 〃

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato 102% bij partikulieren.
〃 〃 〃 〃 101 〃 〃 de Factorij
〃 〃 〃 〃 101½ 〃 〃 het Gouvernement.
〃 Londen 〃 Zigt 11,40 per £
〃 China f 2,70 @ f 2,72 per dollar nominaal
〃 Singapore f 2,79 per £
〃 Calcutta f 12[illegible] @ f 123,— 100 Cs. Rs.
Spetien. Soevereings f 12,90
Ducaten 3,10 oude
〃 6,20 nieuwe
Mex. Dollars f 2,65 @ f 2,70,—

Vrachten.

HOLL. *Albrecht Beijling* bekwam f 75,— voor 6000 pic. Suiker te Samarang in te nemen naar Amsterdam. *Princes Charlotte* werdt door de Factorij opgenomen @ f 85,— voor Suiker en Indigo te Pekalongan en Samarang in te nemen naar Rotterdam. *Henriette Maria* f 70,— voor Suiker, f 85,— voor Tabak van Soerabaija en Probolingo naar Amsterdam.

ENG. *Victoria* f 75,— voor Suiker te Soerabaija, Pasoeroean en hier te laden naar Rotterdam.

ZWEEDS. *Cleopatra* f 80,— voor Suiker, f 70,— voor Rijst en f 75,— voor ligt goed van hier naar Rotterdam.

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN 23 TOT 26 FEBRUARIJ 1861.

Aanvoer.

Van Glasgow per Eng. schip *Christopher Newton*, gez. Mengies, agt. Pitcairn, Syme en co.

194 md. aardewerk, 17 coll. ...., 231 do. manufact., *Martin, Dyce en co.*
472 coll. manufact., *Agenten.*
133 coll. manufact., 370 vn. bier, 40 bund., 2 coll., 95 kn. en 7 vn. ijzer, 32 suikerpannen, *Wilson en co.*
70 vn. bier, 55 coll. manufact., *Adam en co.*
8 coll. manufact., 130 platen en 201 bund. blad ijzer, *Hunter, Houghton en co.*
8 coll. manufact., 50 tonn. ijzer, *Borneo C. Limited.*
1 vt. aardewerk, *Elliot.*
12 coll. manufact., 88 kn. wijn, 100 coll. koopmanschappen, 2778 stav. en 2000 bund. ijzer, 79 tonn. kolen, *Order.*
1 kt. diversen, Mr. *Tag gart.*

Van Nederland per N. I. bark *Generaal Michiels*, gez. de Wilde, agt. Haager en Schuurman.

1 partij steenkolen; 10 vs. specie, *N. H. M.*
1 kt. zilverwerk, *Schuurman.*
1 kt. koopmanschappen, *G. Kolff en co.*

Van Nederland per Ned. schip *Sonburg*, gez. Zwart, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

1 partij steenkolen, 10 vs. specie, *N. H. M.*
200 vs. boter, *J. Cezard en co.*
2 coll. touwwerk, 20 led. leggers, 50 hammen, 75 kazen, 50 vs. haring, *Agenten.*

Van Amerika per Amerik. *Coringa*, gez. Ward, agt. Dummler en co.

655 tonn. ijs, 1020 vn. meel, 200 do. harst, 200 do. pik, 231 roll. touwwerk, 10 rijtuigen, 350 vs. appelen, 96 kn. stoelen, 85 coll. tabak, 50 kn. inkt, *Agenten.*
26 kn. sassaparilla, *Burt, Myrtle en co.*
3 kn. machines, *Elliot.*

Van de Kaap de Goede Hoop per Ned. schip *Christina en Jeannette*, gez. Rademaker, agt. Buijn en co.

30/m. steenen, 20 pijp. wijn, 5 kn. manufact., *Gumprich en Strauss.*

Van Macao per Hamb. schip *Leontine*, gez. ...., agt. van Ommeren, Rueb en co.

18 vn. genever, *Schimmelpenninck en co.*
1557 kn. thee, 1 do. ringertjes, 105 do. vuurwerk, 25 pakk. papier, 135 coll. en 34 kn. diversen, 18 kn. payongs, 20 do. tabak, 20 do. josticks, *Order.*
8 kn. papier, *Tiedeman en van Kerchem.*
25 kn. gember, *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*
1 kt. graslinnen, *Haager en Schuurman.*

Van Nederland per Ned. bark *A. R. Falck*, gez. van Duijvenboden, agt. B. Kopersmit en co.

22 kn. manufact., 10 do. papier, 2 do. diversen, *Agenten,*
60 kn. manufact., 1 do. papier, *Pandel en Stiehaus.*
16 kn. kleedingstukken, *Kommandant van Z. M. Zeemagt in Ned.-Ind.*
22 bn. zakken, *Heckler.*
108 coll. manufact., *Busing, Schröder en co.*
12 kn. en 2 coll. provisien, 1 kt. stoomzalm, 50 vn. bier, *Schimmelpenninck en co.*
1 vt. gouden specie, *Paine, Stricker en co.*
4 bn. manufact., 54 ks. pale ale, 50 vn. bier, 12 coll. diversen, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
15 coll. manufact., *Tolson, Hunt en co.*
13 coll. manufact., 10 do. ...., 13 do. provisien, *E. Moormann en co.*
2 coll. papier, 6 do. manufact., *Dümmler en co.*
6 coll. diversen, 6 do. wijn, *Humme.*
15 coll meubelen *Gebrs. Reselje en co.*
48 coll. manufact., *Arnold en Zonen.*
25 md. min. water, *S. B. van Kleeff en co.*
6 kn. diversen, *B. van Leeuwen en co.*
1 kt. medicijnen, *Nauta.*
1 kt. manufact., *Brandon en co.*
12 vs. boter, *Helder.*
20 kn. suiker, *J. Cezard en co.*
13 kn. ...., *C. Bahre en G. Kinder.*
25 vs. boter, 100 do. menie, 4 vn. ijzerwerk, 102 do. diversen, *W. de Jong.*
6 kn. kantoorbehoeften, *H. M. van Dorp.*
3 kn. koopmanschappen, 7 coll. provisien, *G. Buijn en co.*
50 vn. bier, *van Ommeren, Rueb en co.*
4 coll. lederwerk, *Jacometti en co.*
4 kn. meubelen, *van der Wijck.*
75 kn. kaarsen, 150 vs. boter, *Order.*
20 vs. zilv. munt, 3 kn. boeken, 126 coll. gouv. goederen, 68 bn. zakken, 12 kn. diversen, 111 coll. kombuizen, smederijen, enz., *Gouvernement.*
579 coll. koopmanschappen, *N. H. M.*
75 kazen, 50 hammen, *Pesch.*

Voor Samarang.

100 vs. boter, 20 ks. suiker, 2 kn. en 21 coll. diversen.

Voor Soerabaija.

304 vs. boter, 44 vn. bier, 20 kn. suiker, 82/m. steenen.

Uitvoer.

Naar Samarang per Ned. schip *Albrecht Beijling*, gez. Muller, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

De aan boord gebleven lading van Nederland.

1 kt modewaren, 6 vs. boter, 20 do. gezlagt, 33 bn. zakken, 10 kn. wijn, 2 do. lampen, 1 do. porcelein, 1 do. glaswerk, 2 pakk. matten, 4 kn. marmer, 1 do. cognac, 1 do. diversen, *Agenten.*

Van Samarang, Soerabaija en Banjermassing per N. I. stooms. *Makasser*, gez. Kuller, agt. W. Cores de Vries.

133 coll. milit., 260 do. gouv., 1 kt. genie en 2 marine goederen, 18 stav. en 80 platen ijzer, 69 coll. diversen, 45 kn. opium, f 180,000 zilv. munt, *Gouvernement.*
11 kn. schrijfbehoeften, uit entrep. *Schimmelpenninck en co.*
43 kn. spiegels, *J. Arathoon.*
100/m. sigaren, *Joakim.*
15 kn. madapoll., 2 do. cambrics, 5 do. mignonetten, 4 do. sarongs, 16 do. drills, 25 bn. garens, 1 pak monsters, *N. H. M.*
2 kn. papier, *G. Kolff en co*
8 kn. wijn, 1 do. punch, *L. Platon en co.*
2 rijtuigen, *Oudart, frères.*
2 kn. ijzerwerk, 6 do. provisien, 2 do. bitter, 1 vt. haring, 1 kt. hammen, 1 do. tomben, 5 do. sla olie, *van Vleuten.*
4 kn. chocolade, 1 pak kleederen, *van Riet en ter Gouw.*
1 rijtuig, *Brugman.*
12 kn. en 1 bl. manufact., 15 pic. was, 5 kn. koopmanschappen, 1 do. [illegible]den, 2 do. vruchten op brandy, 1 duiktoestel, 1 kt. confituren, 5 kn. [illegible], 1 do. geld, 4 do. opium, 1 do. boeken, *Agenten.*
1 kt. kain pandj., *Adam en co.*
2 kn. papeteries, *Leroux en co.*
2 kn. kains, 23 pic. was, 1 kt. monsters, *Thomas en co.*
4 kn. ijzerwerk, *Pandel en Stiehaus.*
2 kn. vruchten op water, *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*
1 kt. eau de cologne, 2 do. absijnth, 10 kn. en 10 vn. bier, 4 kn. [illegible] do. cognac, 25 vs. boter, 2 kn. zw. katoen, 1 do. papier, *Han [illegible]*
25 bn. drills, *B. van Leeuwen en co.*

Naar Soerabaija per Ned. bark *Proteus*, gez. Kikkert, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

10 vs. specie, 1 partij steenkolen, *Aan boord gebleven lading van Nederland.*

Naar Samarang en [illegible] per N. I. bark *Padang*, gez. [illegible]

De aan boord gebleven lading van Riouw.

Voor Samarang.

600 pic. rijst, *Gezagvoerder.*

Naar Padang per N. I. brik *Zoeloe*, gez. [illegible], agt. Haager en Schuurman.

10 roll. matten, 2 do. schutsels, *Aan boord gebleven lading van [illegible]*
2 kn. manufact., 10 vs. spijkers, 2000 ps. [illegible]

Van elk in deze courant voorkomend artikel, [illegible] nieuwstijding of aankondiging bevat, [illegible] voor de wet [illegible]

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN [illegible]

— Het heeft, naar men uit Stuttgart schrijft, verwondering gebaard, dat de *Beobachter* ongehinderd eene reeks artikelen heeft gepubliceerd, waarin het beheer van den minister van financiën, den heer von Knapp, aan eene gestrenge kritiek wordt onderworpen en onder anderen aangetoond, dat door onderscheidene handelingen van dien minister aan de Wurtembergsche schatkist eenige honderdduizenden zijn te kort gedaan. Men verklaart het niet in beslag nemen van dat blad, na zoodanige taal, dáárdoor, dat de minister van binnenlandsche zaken met vermaak de aanvallen ziet, welke tegen zijn ambtgenoot van financiën worden gerigt, en zelfs wordt algemeen verzekerd, dat de overige ministers willen trachten, het zoo ver te drijven, dat de heer Knapp-zelf eene aanklagt tegen den *Beobachter* zou doen. Dit plan is slim aangelegd. Doet de heer Knapp de aanklagt niet, dan bevestigt hij stilzwijgend de tegen hem in dat blad vervatte beschuldigingen; doet hij de aanklagt wèl, dan moet de zaak openbaar worden behandeld, en zouden er bij die gelegenheid bijzonderheden nopens het financieel beheer kunnen aan het licht komen, welke de minister, naar het schijnt, niet gaarne wereldkundig wil hebben gemaakt. Intusschen wekt deze aangelegenheid meer en meer de algemeene belangstelling.

Baden. — Voor eenige dagen werd de burgemeester van Pforzheim vermoord, onder omstandigheden die aan Kotzebues moord door Sand herinneren. Een jonkman, van zeer beschaafde manieren en zeer fijn gekleed, meldde zich aan om den burgemeester te spreken. Bij dezen toegelaten, begon hij hem eenige inlichting te vragen over de formaliteiten, noodig om zekere dispensatie voor een huwelijk te erlangen. Terwijl de burgemeester nadacht over het door hem te geven antwoord, trok de bezoeker een pistool uit den zak en schoot die op de borst van den burgemeester af. Het wapen was met vier kogels geladen, die onverwijld hunne doodelijke uitwerking hadden. De moordenaar, in hechtenis genomen, verklaarde zijn slagtoffer nooit te hebben gezien en geen persoonlijken haat tegen hem gehad te hebben, maar dat hij op hem wilde wreken hetgeen hij een kwetsing der patriotische gevoelens van de inwoners van Pforzheim noemde. En waarin bestond nu die kwetsing? De burgemeester had eenige lindeboomen laten snoeijen in een laan ten noorden van de groothertogelijke slotkerk, en onder die boomen bevond zich een, waarvoor de inwoners van Pforzheim en bijzonder grooten eerbied hebben, omdat een roemrijke herinnering er aan was verbonden. Den 6 Mei 1622 namelijk, in den bloedigen slag bij Wimpfen, wierpen zich 400 Pforzheimers, onder aanvoering van hunnen burgemeester Deimling, midden in het vijandelijke leger en redden hunnen markgraaf George Frederik, die door dat leger was gevangen genomen. Bij dit heldhaftige feit kwamen van die 400 burgers 396 om; de vier overgebleven droegen George Fredrik in hunne armen en legden hem neder aan den voet van den lindeboom waarvan wij hierboven spraken. Het snoeijen van dezen boom, waaraan sedert den slag bij Wimpfen nooit een tak of blad door bijl of mes was ontnomen, en die door de houtvesters altoos als een voorwerp van vereering was beschouwd, heeft inderdaad te Pforzheim een onaangenamen indruk gemakt, en de jeugdige heethoofd, die zich reeds vroeger door zijn fanaticke vaderlandsliefde had doe kennen, wilde den burgemeester straffen voor de heiligschennis, die in zijne oogen deze overheidspersoon had bedreven. De moordenaar behoort tot een zeer geachte familie.

ITALIE.

Volgens te Marseille ontvangen brieven uit Napels van ll. Dingsdag was die stad den 29 December jl. het tooneel van drie roaylistische oproeren. Het eerste, bij de lazzaroni in de wijk Santa Lucia uitgebroken, werd zonder bloedvergieten bedwongen. Het tweede werd door eene menigte vrouwen en het derde door een aantal boeren te weeg gebragt. In ieder dezer gevallen is de autoriteit met de meeste voorzigtigheid te werk gegaan.

In den kersnacht was er te Napels weder een volksoploop voor het paleis van den aartsbisschop. De prelaat had nl., in strijd met het bestaande gebruik, in dien nacht de domkerk gesloten gehouden en aan het toestroomende volk den toegang geweigerd, zonder eenigen grond daarvoor aan te geven. De nationale garde rukte aan en herstelde weldra de orde.

— Een te Rome onderteekend adres aan Victor Emanuel is van dezen korten, maar krachtigen inhoud: »Sire! wij protesteren tegen de fransche inlegering, die ons verhindert onzen vurigsten wensch kenbaar te maken en opentlijk te verklaren, dat wij reikhalzend het oogenblik te gemoet zien, waarop Rome zal worden opgenomen in het groote italiaansche gezin onder den konstitutionelen scepter van Uwe Majesteit. Tevens smeeken wij u, bij den keizer der Franschen te bewerken dat hij, door het terugontbieden zijner troepen, alle belemmeringen wegneme, opdat de volkswensch naar de inlijving ongestoord luide moge verkondigd worden.”

RUSLAND.

De uitkomst der onlangs in Rusland gehouden volkstelling is thans in het officiele *Journal de Saint-Pétersbourg* medegedeeld. De bevolking bestaat uit 68,931,728 inwoners, waaronder 33,655,824 van het mannelijk geslacht. Van die bevolking behooren 437,326 mannelijke en 436,828 vrouwelijke personen tot den erfelijken en persoonlijken adelstand, 9074 mannen en 7764 vrouwen tot de klasse der edel-achtbaren, 225,514 mannen en 208,320 vrouwen tot den handelstand, 281.501 mannen en 315,027 vrouwen tot de geestelijkheid der regtzinnige of grieksch-katholieke kerk. Het aantal personen, welke vrijdom van belastingen, al of niet verbonden met vrijdom van de gedwongen krijgsdienst, genieten, bedraagt 2,043, 987 mannen en 3,104,758 vrouwen. De klasse van lijfeigenen of boeren, behoorende aan de grondeigenaren, telt 9,803,201 mannen en 10,370,937 vrouwen, en de dienstbodenstand 721.736 mannen en 739,703 vrouwen.

— Volgens het door het te St. Petersburg verschijnende blad *Wjedemosti* openbaar gemaakte berigt betrekkelijk de inneming van Peking, is de Russische generaal Ignatieff als bemiddelaar bij het sluiten van den vrede opgetreden. Alvorens de geallieerden de stad binnenrukten, begaf genoemde generaal zich met 14 kozakken naar het Russische gezantschapsgebouw te Peking, waar weldra alle hoofden der Chinesche regering aankwamen en hem bij de 200jarige vriendschap met Rusland bezworen de stad te redden en zich met de bemiddeling te belasten. Voor alles eischte hij nu, dat alle vroeger door Rusland gestelde eischen werden ingewilligd. Nadat hieraan was voldaan, werden van de 38 gevangenen der geallieerden, waarvan allengs 19 werden teruggegeven, 9 lijkkisten met het stoffelijk overschot van hen, die op de ellendigste wijze door de Chinezen waren doodgemarteld, uitgeleverd. Ignatieff verklaarde, dat deze onmenschelijke handelwijze eene schending was der grondslagen van het internationale regt; dat dit de wraakoefening van Europa en ook van Rusland, in weêrwil van de 200 jarige vriendschap, tegen China zou uitlokken en dat hun derhalve niets anders overig bleef, dan in de eischen der geallieerden te bewilligen. Dit geschiedde; het verdrag werd onderteekend. Na het sluiten van den vrede heeft generaal Ignatieff den gevolmatigden der geallieerden benevens hun gevolg een diner aangeboden. Gedurende den maaltijd verscheen onverwachts een Russisch koerier uit Irkutsk, afgezonden door graaf Murawiew, hetgeen groote sensatie verwekte, vooral toen men vernam. dat hij den weg deels te paard, deels in een rijtuig door Mongolie binnen den tijd van 14 dagen had afgelegd.

BLADVULLING.

Iets over metallieken.

Een Engelschman ontving eenige stuks metallieken, die hij daags te voren had gekocht, en legde die op eene tafel in zijn kantoor neder, terwijl hij zich eenige oogenblikken verwijderde, om het *luncheon* te nemen. Middelerwijl was een zijner kinderen, een knaapje van acht jaren, op het kantoor gekomen, ten einde in de snippermand eenige papieren te zoeken tot het vervaardigen van een vlieger. Zijn oog viel op de metallieken, en daar deze hem voor zijn doel bijzonder toelachten, nam hij er eenige van mede, en herschiep die in een vervaarlijken vlieger. De vader keerde naar het kantoor terug, miste de metallieken, en liep als een woedende rond, luidkeels schreeuwende, dat hij bestolen was, tot eindelijk het knaapje met zijn vlieger kwam aanloopen, en zeer naïf zeide: »Zie eens, papa, welk een fraaijen vlieger ik daar heb!” De man schoot op het knaapje toe, en wie weet wat hij in zijne woede zou gedaan hebben, zoo niet plotseling een gelukkig denkbeeld bij hem ware opgekomen, waardoor hij zijn verlies welligt zou kunnen herstellen. Hij begeeft zich zonder een woord te zeggen, naar een voornaam koffijhuis, mengt zich in een gesprek van eenige heeren, weet het onderhoud op de publieke fondsen te leiden, en vertelt eindelijk, dat hij het middel had gevonden om metallieken naar zijne verkiezing te laten rijzen of dalen, zonder aan de minste risiko daarbij bloot te staan. Zijne bewering werd echter natuurlijk met een schonderophalen ontvangen, doch weldra werd de zaak ernstiger opgenomen, toen hij mijnheer A., B. en C. aanbood, met ieder eene weddenschap van 100 guinjes aan te gaan, dat hij zijne bewering door de praktijk zou staven. Een dergelijk aanbood behoeft aan Jonh Bull niet tweemaal gedaan te worden; men accepteerde dus. De man van de metallieken verzocht zijne tegenpartijen met hem naar zijne woning te gaan, nam den uit metallieken vervaardigden vlieger, liet dien op, en vroeg toen, of hij hem zou doen rijzen of dalen. Mijnheer A., B. en C. erkenden, dat zij in den val waren geloopen, doch waren loyaal genoeg, om de weddenschap te betalen.

— In de houtrijke westelijke staten van America worden tegenwoordig, met eene daartoe opzettelijk vervaardigde, doelmatige machine, fijne verzelen uit hout geschaafd en gerold, die men tot het vullen van matrassen bezigt en die genoegzaam aan het paardenhair gelijk zouden zijn.

BESCHRIJVING

van eenige Landbouw werktuigen onlangs door het Gouvernement uit Nederland ontvangen.

In het voorjaar van 1859 wendde de firma Enklaar, Riphagen en Comp. te Hattem, waarvan ik destijds lid was, zich tot den Heer Direkteur van Kultures in Neêrlandsch Indie, te kennen gevende, dat het haar uit gesprekken met uit Oost-Indie teruggekeerde personen meermalen was gebleken, dat vele aldaar bij verschillende kultures in gebruik zijnde werktuigen verbeterd en andere in Nederland met goed gevolg gebezigde bij die kultures ingevoerd zouden kunnen worden. De invoer van nieuwere landbouwwerktuigen in Indie zoowel uit Nederland als uit Engeland en Amerika bevestigde haar in dit gevoelen en onder overlegging eener bijlage, houdende eene korte omschrijving van eenige werktuigen, die, naar hare meening met vrucht bij verschillende kultures in N. Oost-Indie gebruikt zouden kunnen worden, vestigde zij de aandacht van den Heer Direkteur van Kultures op hare fabriek, zich bij voorkomende gelegenheid tot de levering aan het Gouvernement aanbevelende. Het gevolg daarvan was, dat het Indisch Bestuur aan het departement van Kolonien in het moederland den wensch te kennen gaf, om van elk der door gemelde firma aanbevolen werktuigen tot proefneming één exemplaar te ontvangen, waarvan haar dan ook kort daarna de bestelling gewerd. Al deze instrumenten (achttien in getal) werden in der tijd op mijn voorschrift en onder mijn toezigt vervaardigd en het ligt alzoo voor de hand dat ik mij, bij mijne aankomst in Indie, ten taak stelde, ze in hunne zamenstelling en gebruikwijze aan het daarbij belanghebbend publiek te doen kennen, terwijl ik mij tevens bereid verklaar dienaangaande op aanvrage nadere bijzonderheden te verstrekken.

Het zal naauwelijks noodig zijn over het nut van werktuigen en machines en hunnen oneindigen invloed op alle takkken van volksbestaan vele woorden te verspillen. De tijden zijn gelukkig voorbij waarin men het denkbeeld van eene machine met dat van eene de menschheid verdervende uitvinding, van een stelsel van verstomping des geestes en verzwakking des ligchaams vereenzelvigde. Men is thans tot de erkentenis gekomen van hetgeen een duitsch schrijver zoo schoon uitdrukt: ” werktuigen en machines zijn de wapens, waarmede de mensch zich toerust in den strijd tegen de krachten der natuur.” Besparing, gelijkvormigheid en bespoediging van den arbeid en daardoor betere en goedkoopere voortbrenging, zijn in korte worden de voordeelen, die een ieder gaarne aan het gebruik van werktuigen toekent. Voor Indie kan men er daaraan bovendien nog een toevoegen, dat in Europa niet steeds zoo gemakkelijk te verdedigen valt; een der hoofdbezwaren die men in Nederland den voorstanders van werktuigen tegenwerpt is, dat daardoor vele menschen broodeloos gemaakt worden, maar bij de inrigting der Indische maatschappij, met het oog op het klimaat en het karakter van den inlander, meen ik juist hierin het grootste voordeel te moeten zoeken. Door het gebruik van doelmatige werktuigen kan de inlandsche landman in minder dan de helft van den tijd en met geringer krachtsinspanning beter werk leveren dan thans met handenarbeid en de hoogst gebrekkige inlandsche instrumenten mogelijk is, of omgekeerd zou hij bij gelijke inspanning in staat zijn meer dan de dubbele uitgestrektheid te kultiveren en het dubbele voort te brengen. Wanneer men bedenkt, dat een verbeterde ploeg in ééne of hoogstens twee bewerkingen den grond beter en dieper vermengt, verkruimelt en omkeert, dan dit met den inlandschen in 8—12 malen mogelijk is; dat de hakploeg in éénmaal eene strook gronds ter breedte van 1 Ned. El losmaakt en dus het werk van vijf of zes ploegen verrigt; dat een kluitenbreker in twee uren tijds al de op een bouw grond verspreide steenharde kleikluiten tot gruis vermorselt; dat het dorschwerktuig in 6 uren tijds 50 pikols padi ontkorrelt; dat men met de cochenillesorteerder in een uur 100 tot 125 ponden cochenille in een willekeurig aantal soorten van iedere verlangde grootte kan scheiden, dan zal men beseffen hoe alle deze en vele andere werktuigen veel kunnen bijdragen om de inlandsche bevolking van arbeid te ontlasten en tevens de produktie door betere bewerking te verhoogen.

De werktuigen door het Gouvernement ten vorigen jare uit Nederland ontvangen, waren de volgende:

1. Ploeg voor diep werk.
2. Ploeg voor ondiep werk.
3. Vijfscharige hakploeg met twee hefboomen.
4. Driescharige hakploeg met een hefboom.
5. Ondergrondploeg.
6. Aanaardploeg.
7. Hand-aanaardploeg.
8. Een schoffelploeg.
9. IJzeren egge voor zwaren grond.
10. Houten egge voor ligten grond.
11. Ronddraaijende egge.
12. Kluitenbreker.
13. Dorschwerktuig met strooschudder en rosmolen.
14. Maïs-ontkorrelaar.
15. Wanmolen.
16. Snijbank met 2 messen.
17. Handkorenmolen.
18. Cochenille sorteerder.

Ik zal in het navolgende deze werktuigen in korte woorden beschrijven en trachten het gebruik daarvan bij verschillende kultures aan de hand te geven, voor zoo verre mij zulks bij eene oppervlakkige, bloot theoretische kennis van deze mogelijk is.

1. De ploeg.

Onder de werktuigen tot bearbeiding van den grond, neemt de ploeg, als het oudste en nuttigste, de eerste plaats in. Hij is het algemeenst verspreid en onontbeerlijk; steeds zien wij zijne volmaking met de toeneming der beschaving en de ontwikkeling van den landbouw hand aan hand gaan en niet zelden heeft men hem als de maatstaf voor beide gebezigd.

In de landhuishoudelijke werktuigkunde verstaat men door een ploeg: een werktuig dat bestemd en geschikt is om eene strook gronds vertikaal en horizontaal af te snijden en om te wenden. Toetst men den in Indië gebruikelijken ploeg aan deze omschrijving, dan is het resultaat, dat hij eigentlijk den naam niet verdient dien hij draagt, want noch het loodregt en waterpas afsnijden, noch het omwenden van den grond wordt door hem op slechts eenigzins voldoende wijze verrigt. Het gevolg daarvan is, dat men vele, somtijds 8 tot 12 malen, het veld moet doorkruisen, om den grond genoegzaam om te keeren, te vermengen, te verkruimelen en voor den invloed van water, warmte, lucht en licht toegankelijk te maken. Dien arbeid verrigt de Europesche ploeg in één of twee bewerkingen beter, dan dit ooit met den inlandschen mogelijk is.

Men onderscheidt van den ploeg drie hoofddeelen: het *ploeg ligchaam,* den *ploegbalk* en de *stel-inrigting.* Het eerste is verreweg het belangrijkste, omdat het de eigentlijk werkende deelen van den ploeg omvat, namelijk het kouter, het schaar, het rister, de zool en de ristersche i. Het zijn vooral deze deelen waardoor zich de Europesche ploeg zoo gunstig van den inlandschen onderscheidt en van wier vorming ook in Europa de deugd van een ploeg in de eerste plaats afhankelijk is. Het kouter, bestaande in een lang mes, is bestemd om den grond vertikaal, — het schaar, (een driehoekige aan de linkerzijde zich verheffende plaat) om dien horizontaal af te snijden. Het rister of strijkbord maakt den ploeg eerst regt tot ploeg en is bestemd om de afgesneden grondstrook onder zekeren hoek (meestal 45°) om te wenden. Het is dit deel dat bij den Indischen ploeg, zoo al niet geheel ontbreekt, dan toch te klein en te onvolkomen is, om het werk te doen, waartoe het bestemd is en het is door de meerdere volkomenheid daarvan bij den Europeschen ploeg, dat deze den arbeid zooveel beter en spoediger verrigt. Het rister bestaat uit eene ijzeren plaat die zoodanige buiging moet hebben, dat zij met het schaar eene gelijkmatige schroefwinding daarstelt, — eene vorming die de ondervinding niet alleen als de beste heeft doen kennen, maar ook mathematisch berekend en bewezen is.

Te vergeefs heeft men getracht het rister eene zoodanige buiging te geven, dat men in alle opzigten en onder alle omstandigheden een volmaakten arbeid erlangde, hoezeer men dit doel voor één gegeven geval gemakkelijk kon bereiken; het verschil van den grond, de onderscheidene diepte waarop men werken wil en vele andere omstandigheden maken telkens wijzigingen in den bouw van den ploeg noodzakelijk, en men kan gerust zeggen, dat een ploeg, die voor alle gevallen bruikbaar is, in alle opzigten eenigzints van den volkmaakten vorm moet afwijken. Het is naar een voor alle gevallen passenden vorm, dat de werktuigmakers in den laatsten tijd hoofdzakelijk streven en de ploegen, die het Gouvernement uit Nederland ontving, behooren voorzeker tot de beste voorbrengselen van hunne onvermoeide pogingen.

Naast het ploegligchaam, noemden wij den ploegbalk en de stel-inrigting tot de hoofddeelen van den ploeg. De eerste dient om de kracht der trekdieren op het ploegligchaam over te brengen en tevens, om den stevigen gang daarvan te bevorderen en het werktuig te kunnen besturen, waartoe aan het achter einde een of twee staarten daaraan bevestigd zijn. Hij moet van sterk en van gaaf hout vervaardigd wezen en eene geringe buiging hebben, om den ploeg, zoo noodig, diep door den grond te kunnen laten gaan. — Aan het einde van den balk bevindt zich de stel-inrigting, ten doel hebbende, om de breedte en diepte van de ploegvoor te bepalen. In deze deelen bestaat bij de ploegen der verschillende landen en fabriekanten eene groote verscheidenheid; vele daarvan zijn, hoe vernuftig ook uitgedacht te zamengesteld, om voorshands voor eene algemeene verspreiding geschikt te zijn; andere, vooral die der Engelschen, munten uit door doelmatigheid, en eenvoudigheid en het is eene der beste daarvan, die aan de door het Gouvernement ontboden modellen voorkomt. Eene met tanden voorziene, in den balk op en neder verschuifbare radstijl bepaalt de diepte, terwijl eene, in een ijzeren beugel verstelbare trekstang de breedte der voor regelt. Ook in dit opzigt is de Europesche ploeg veel volkomener dan de Indische, want terwijl bij dezen de diepgang alleen door de hand van den ploegdrijver moet bepaald worden, geschiedt dit bij genen veel naauwkeuriger door het werktuig-zelve.

De door het Gouvernement ontvangen ploegen zijn beide voor kleigronden bestemd en daarom tamelijk zwaar en sterk gebouwd; voor ligtere gronden zouden wij aan den gewijzigden Amerikaanschen arendploeg, die in Nederland grooten bijval ondervindt, de voorkeur geven. Daar bij dezen het ploegligchaam geheel uit gesmeed, in plaats van uit gegoten ijzer bestaat, erlangt het werktuig naauwelijks de halve zwaarte en is derhalve zooveel te gemakkelijker in de behandeling. — Bij de hier ontvangen ploegen bestaan in Nederland van alle stukken vaste modellen, zoodat deze na verslijting afzonderlijk door nieuwe vervangen kunnen worden.

F. A. ENKLAAR.

BATAVIA,

Maart 1861.

(*Wordt vervolgd.*)